

İçindekiler

Düşünce

- 3 Li-derkenar: *Andımız*
CHUCK FAROE
- 5 Koronavirüs Covid-19 ve İmanlı
KEN WIEST
- 7 Gerçeğin Bütünselliği
J.M. DIENER

Kitap

- 14 Davamızı Dürüstçe Görelim: *Hatalı Argümanlardan Kaçınmanın Yolları*
YEŞUA ÖZÇELİK VE KEN WIEST

Tarih

- 19 William Goodell: *Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanrı'nın Bir Hizmetkârı*
RHONDA WIEST
- 23 1850 İmparatorluk Protestan İmtiyazı
BAB-I ALI

Hizmet

- 25 Danışman ve Danışmanlık (1. Bölüm)
GARY COLLINS

Kaynak

- 31 Canların Tedavisi: *Özenli Teşhis*
HAROLD SENKBEIL

Künye

e-manet

Dergi Sahibi

Anadolu Hristiyan Topluluğu Derneği

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Muammer KARAKAYA

Üslupçu

Neslihan ORANCI

Tasarım

Aslan TANRIVERDİ

Dizgi ve Dağıtım

Joshua M. WIBBERLEY

Son Kontrol

Steven K. Mittwede

Yazı Kurulu

Joshua M. WIBBERLEY

Sarah WIBBERLEY

Ken WIEST

Rhonda WIEST

Yazışma adresi

AHT

Cumhuriyet Mah. Millet Cad.

Ünlü Apt. 39/11

Melikgazi

38110 KAYSERİ, TÜRKİYE

İnternet<https://www.e-manetdergi.org>*e-Posta*

iletisim@e-manetdergi.org

Hakkımızda

e-manet Türkiye’de hazırlanarak Türk kilise önderlerine ücretsiz olarak gönderilen üç aylık e-posta Kutsal Kitap ve tanrıbilim dergisidir.

e-manet, 2. Timoteos 2:2’deki sürecin gerçekleşmesine araç olmayı amaçlamaktadır. Yarının önderlerini donatacak olan bugünkü Türk kilise önderlerinin donatılmasına katkıda bulunmak istiyoruz.

Bu derginin iki ana hedefi vardır: olgunlaşma ve hizmet.

Dergide benimsenen iki temel değer vardır: üstün nitelikli içerik ve okuyucuların yararı.

Kilise önderlerinin eleştirel düşünme, düşüncelerini net bir biçimde belirtme ve farklı görüşleri sevgiyle hoş görmenin yanı sıra, Kutsal Yazılar’a göre değerlendirme kapasitelerini geliştirmeleri can alıcı önem taşır. Bu derginin böyle bir gelişim sürecine yarayacak yapıcı bir ortam sağlayacağını umuyoruz.

e-manet’in yararlı olması için tepkilerinizi, isteklerinizi ve eleştirilerinizi bildirmeniz gerekecektir. Bunları yazikurulu@e-manetdergi.org adresine veya [Facebook](#)’taki [okuyucu grubumuz aracılığıyla](#) iletebilirsiniz.

Çevirmeni belirlenmemiş makaleler Türkçe olarak yazılmıştır.

e-manet’in tüm sayılarını <http://www.e-manetdergi.org> adresli web sitemizden indirebilirsiniz. Ayrıca dergimizde yayınlanan tüm makaleleri interaktif bir dizinde bulabilirsiniz.

Telif Hakları

e-manet’te yayımlanan makalelerin ve karikatürlerin telif hakları, yazarlarına veya onları ilk yayımlayan kurum veya yayınevine aittir. Mesih imanlıları olarak telif hakları yasasını ihlâl etmek istemeyiz. **e-manet** kurulunun aldığı yayın izinleri, makalelerin ve karikatürlerin başka yerlerde (web siteleri dahil), yayımlanmasını kapsamayabilir. İzin nereden alınması gerektiğini öğrenmek için bize yazikurulu@e-manetdergi.org e-posta adresinden ulaşabilirsiniz.

Li-derkenar

Andımız

▼ *Chuck Faroe*

Kutsal Kitap'tan edindiğimiz ve Müjde'ye bağlı inanışlarımız bizim için temel bir önem taşır. Bu yüzden ki genelde kiliseler web sitelerinde, savundukları doktrinleri özetleyen bir inanç bildirgesi bulundurulur. Bilindiği üzere, inanışlarımızı yalnızca zihinle anlamak ya da onlara yürekten inanmak yeterli değildir. Müjde'ye dayalı inanışlarımız bir hayat biçimi olarak yaşanır. Nitekim Elçi Pavlus Titus'a, "Sana gelince, sağlam öğretiyeye uygun olanı öğret" telkininde bulundu (Titus 2:1; vurgu eklenmiştir). Bu doğrultuda ABD'de üye olduğum "küçük sürü"de ortak bir çalışmayla kendimize bir "ant" hazırladık. Her Rab'bin Sofrası sonrasında birlikte okuruz. Sizlere kardeşçe bir teşvik olacağı ümidiyle paylaşıyorum. Rab hepinizi bereketlesin!

Kiliseyi bina olarak değil, Tanrı'nın kurduğu yeni aile olarak görüyoruz. Aramızdaki kan bağı soya sopa veya anne baba birliğine değil, Rabbimiz İsa Mesih'in bizi aklamak ve Tanrı'yla barıştırmak için çarmıhta akıttığı kanına dayanıyor; bizi birbirimize bağlayan kan bağı budur.

Her ailede olduğu gibi, birbirimize muhtacız. İbadete katılımımızı aksatmamaya önem veririz. Hep birlikte Rabbimiz'i öven ilahileri söylemeyi severiz. Yardımlaşırız. Birbirimiz için dua ederiz. Birlikte çay içeriz, aynı sofrada yemek yeriz. Fırsat buldukça piknik de yaparız!

Kilise olarak New Jersey'de toplanıyoruz, ibadetimizi Türkçe yapıyoruz ama asıl kültürümüz Tanrı'nın Egemenliğine uygun İncil kültürüdür. Ailemizi tanımlayan biricik unsur, sevgili Göksel Babamızın isteğini yerine getirmektir. Nitekim Rabbimiz İsa Mesih diyor ki, "Göklerdeki Babam'ın isteğini kim yerine getirirse, kardeşim, kızkardeşim ve annem odur" (Mat. 12:50).

Birbirimizi sevmeye gayret ederiz. Çünkü Rabbimiz İsa, "Size yeni bir buyruk veriyorum: Birbirinizi sevin. Sizi sevdiğim gibi siz de birbirinizi sevin. Birbirinize sevginiz olursa, herkes bununla benim öğrencilerim olduğunuzu anlayacaktır" demiştir (Yu. 13:34-35).

Sevmeyi öğreniyoruz. Kutsal Kitap bize şöyle buyurur: "Sevginiz ikiyüzlü olmasın. Kötülükten tiksini, iyiliğe bağlanın" (Rom. 12:9). Seven bireyler olarak birbirimize sabrederiz, şefkatli davranırız. Kötülüğün hesabını tutmadan her şeye katlanırız (1Ko. 13:4-7). Yalan söylemek, dedikodu yapmak, alınmak, küsmek, soğuk davranmak gibi yaygın davranışlar bize yasaktır, çünkü sevgiye aykırıdır bunlar.

Rabbimiz İsa Mesih bize şöyle buyurur: "Yaşantınıza dikkat edin! Kardeşiniz günah işlerse, onu azarlayın; tövbe ederse, bağışlayın" (Luk. 17:3). Biz Rabbimiz İsa'dan daha hikmetli değiliz; İsa'nın bu buyruğunu çiğnemeyiz. Birimizin ötekenden bir şikâyeti varsa, doğrudan o kişiye gider, söyleriz. Aramızda çözeriz, barışıyoruz. Aramızda çözemezsek kardeşlerden yardım

isteriz (Mat. 18:15). Yeter ki, sevgiye aykırı davranmayalım, sevgi olan Tanrımızı davranışlarımızla inkâr etmeyelim ve Kutsal Ruh'u kederlendirmeyelim (Ef. 4:30)!

Kutsal Kitap'ı severiz, günbegün daha iyi anlamaya çalışırız. Çünkü Tanrı'nın Sözü "adımlarımız için çıra, yolumuz için ışıktır" (Mez. 119:105). Ama amacımız mutlaka birer Kutsal Kitap uzmanı olmak da değil, bildiklerimizle övünmek de değil; çünkü "bilgi insanı böbürlendirir, sevgiyse geliştirir" (1Ko. 8:1).

Kilisemizde rekabet yok, ast üst ilişkisi de yok. Bir kardeşimizin başarısından hepimiz seviniriz. Bir kardeşimizin sıkıntısı hepimizi kederlendirir. Önder olmaksızın herkese hizmetkâr olmak demektir. Nitekim bizi kurtarmak için kendini alçaltan İsa, şöyle bir uyarıda bulundu: Nüfuzsuz çocuk gibi alçakgönüllü olmadıkça Tanrı'nın Egemenliği'ne asla giremezsiniz (Mat. 18:1-4)!

Bu karanlık dünyada yaşadığımız sürece elimizden geldiğince herkesle barış içinde yaşamaya ve herkese iyilik yapmaya gayret ederiz (Rom. 12:18; Gal. 6:9-10). Müjde'yi hayatlarımızla göstererek ve sözlerimizle anlatarak çevremizdeki insanları Rab'be getirmeye gayret ederiz. Tanrı'nın vaadi uyarınca da Mesih'in tekrar gelişini ve doğruluğun barınacağı yeni gökleri, yeni yeryüzünü dört gözle bekleriz (2Pe. 3:13)!

Rab'bin bize verdiği bu kurtuluşu hak etmemiz asla mümkün olmazdı. Aynı şekilde, bu andımızı yerine getirmeye kesinlikle yeterli değiliz. Bu andımızı yerine getirmek için diri Rabbimiz İsa Mesih'in lütfuna, Kutsal Ruh'un yönlendirmesine ve kardeşlerin teşviklerine güveniyoruz. İsa'nın tekrar gelişine dek sadakatle bu yolda yürümeye devam edeceğiz, Rabbimiz İsa'nın her birimize, "Aferin, iyi ve güvenilir kölem! Gel, efendinin şenliğine katıl" (Mat. 25:21) dediğini duyduğumuz güne dek!

Onur ve yücelik sonsuzlara dek bütün çağların Kralı, ölümsüz ve görünmez tek Tanrı'nın olsun! Amin! (2Ti. 1:17) ☪

Telif Hakkı bulunmamaktadır

Koronavirüs Covid-19 ve İmanlı

■ Ken Wiest

■ Y.M.

Son bir iki ay içinde dünyamızın odak noktaları değişti. Virüs ve ona karşı girişilen müdahaleler herkesin hayatı etkiliyor. Böyle bir dönemde imanlının görüşü ve yaklaşımı ne olmalı? Birçok değerli kardeş görüşlerini birçok mecrada paylaştı ve paylaşmakta. Bunlardan faydalanarak bu konu hakkında sizlere bir şeyler sunmak yerinde olur diye düşündük.

Kutsal Kitap'ımız kaygı ve korku konusunda nettir. Tanrı "korkma" diyor, "kaygılanma" diyor. Korku itaat etmemizi (yani Tanrı'ya güvenmemizi, bilgece ve cesurca davranmamızı) engelliyorsa günahtır. Ondandır kaçmalıyız (Yşa. 41:10-14; Çık. 14:13,14; Flp. 4:6-7 ve Mat. 6:25-34). Gerekirse bu konuda tövbe edelim, dayanağımızın RAB olması için O'ndan yardım isteyelim (Mar. 9:22-25).

Hastalık ve zayıflık bu günahlı dünyada hep karşılaşacağımız meseleler. Ama umutsuz değiliz. Her seferinde Tanrı'ya güvenme, Tanrı'nın sözüne inanma ve Tanrı'yı övme, imanlı olmayanlara tanıklık ve iyi işler yapma fırsatı sağlar (Rom. 8:18-25; 2Ko. 4:7-18; 12:7-10; 1Pe. 3:15; Tit. 3:8,14). Unutmayalım ki Tanrı kötü zamanlarda insandan iyiliğini esirgemez. Ancak iyiliğini beklediğimizden veya istediğimizden farklı şekilde gösterebilir.

“Tanrı kötü zamanlarda insandan iyiliğini esirgemez. Ancak iyiliğini beklediğimizden veya istediğimizden farklı şekilde gösterebilir.”

Böyle durumlarda bilgelik şunu öğütlüyor: Konuyu bizden daha iyi bilen ve daha akıllı, sakin ve tam bilgi veren kurumlara güvenmemiz lazım. Hükümetlere güvenmekte bazen tereddüt ederiz, çünkü onları harekete geçiren unsurları kestirmek zordur. Bağımsız kurumlardansa güvenilir ve akademik çevrelerce kabul görmüş olanlarını seçmeye gayret etmeli ve verdikleri öğütlere uymalıyız. Böyle durumlarda başkalarını sevmek, hastalanmasınlar diye onlardan uzak kalarak onları korumak anlamına gelir. Mesafeyi korumak ve ellerimizi sabunla 20 saniye yıkamak basite indirgenecek bir mesele değildir, ciddi ve en önemli önlemdir uzmanlara göre.

Yetkili merciler tarafından bizim için bazı kararlar verilecek, mesela toplantıların iptal edilmesi, evde kalma talimatları. Bu kararlara uymamız lazım; bu bir "boyun eğme" (Rom. 13:1-7), topluma örnek olma (vicdan, 1Pe. 2:12-17), komşunu sevme meselesi. Yine de iyilikler yapma, cömertlik örneklemeye fırsatımız olursa yapmamız lazım. Başkalarının bu tür ihtiyaçlarını karşılamak için ayık ve uyanık olalım (Gal. 6:10).

Bu virüs dünyanın sonu değil, bu türden "kıyamet" sözlerinden kaçınmalıyız. Hem başkaları önünde tanıklığımızı lekeler hem bizler bilgimizi aşan sözler etmiş oluruz. Aynı şekilde "her şey iyi olacak, merak etme" gibi sözler söylemek de yerinde olmayabilir. Her şey daha iyiye gitmeden önce kötü gidebilir. Sözlerimiz sadece durumla ilgili değil, Tanrı'nın lütfu ve bize bakışıyla ilgili olsun. İnsanlara yardım etmek onları "hazırlamak" demek; durum ne olursa olsun Tanrı'nın kimliği, O'nun sıfatları (her şeye gücü yeten oluşu, bilge ve her şeyi bilen oluşu, iyiliği, lütfu ve merhameti, her yerde bulunması) ve planı önemli. İnsanların "daha iyi hissetmesi" sadece durumun değişmesine bağlı olmasın, daha sağlam olan Tanrı'nın sözüne inanmasına bağlı olsun. Bilgece konuşmak Hristiyan'ın yükümlüğüdür, özellikle bu konularda (Ef. 4:29-31; Yak. 3; Özdeyişler bu konuyla doludur).

Bazıları bu durum karşısında tedirgin olur, bazıları önemsemez. Hiç kimseyi yargılamamalıyız, her birini sevmeliyiz (Mat. 7:1-5; 22:35-40). Mümkünse her ikisine de yardım etmeliyiz. Gerçek bilgiyi paylaşalım, dua edelim, Tanrı'nın sözünü paylaşalım. Hasta olanlar için dua edelim, zor durumda olanlara mümkün olduğunca yardım edelim (Gal. 6:2). Bu yardım fiziksel de olabilir, duygusal destek de olabilir.

Duanın gücünü ve gerekliliğini asla küçümsemeyelim. Bazılarına göre dua etmek "hiçbir şey yapmamak" gibi. Aslında doğru değil, hastalık sırasında duayla şifa dileriz ve bu tür dilekler etkilidir (Yak. 5:8-16). Dualarımızı Yaradan'a, lütufkâr, bilge ve iyi Tanrımız'a yöneltiliriz. Hastalığa karşı doktorlar ve hemşireler, hastalar, ölenlerin sevdikleri, hükümetler, araştırmacılar ve bilim insanları için dua ederiz. Özellikle liderlerimiz için, çünkü gelecek ve şimdiki zamanla ilgili birçok mesele, sağlık ve ekonomi, panik olmasın diye bilgiyi saklamak mı yoksa tüm bilgiyi paylaşmak mı, adım adım kararlar vermek mi yoksa bir hamlede büyük kararlar vermek mi gibi konularda dengeli olmak çok zor. Bütün hastalıklar üzerinde yetkili olan Tanrı'ya yalvarırız. Koronavirüsü O durduracak. Bu süreçte dua etmeyi yeniden öğreneceğiz, yüreğimizi arındıracağız ama yürekte olan isteğimizi söylemekten de çekinmeyeceğiz (Yer. 33:3; 1Yu. 5:14-15; İbr. 4:14-16).

Hasta olsak da yine de Tanrı'nın planına güvenelim; doktorun tavsiyelerini yerine getirelim. İyileşmek için dua edelim. Hatırlayalım ki bizim için "sağlık" en önemli şey değil; bizim için ruhsal değerler daha önemli. Hastayken hâlâ Tanrı'ya itaat edebiliriz, O'nu övebiliriz, O'nun bizimle ilgili planına güvenebiliriz.

"Doğru kişinin yalvarışı çok güçlü ve etkilidir." Hasta olanlar için dua edelim. Hastalık iyi bir şey değil, kötüdür, düşman olan ölümün yolunda ve ona yönelik bir adımdır. Şifa duasının sonunda insan

"Hatırlayalım ki bizim için "sağlık" en önemli şey değil; bizim için ruhsal değerler daha önemli."

iyileşince Tanrı yüceltilir ve övülür. Ama 2. Korintliler 12:7-11'e göre imanla edilen dua her zaman şifa getirmez. Hastalık konusunda en önemli unsur insanın hissettiği zayıflık, bağımlılık veya acı değildir; en önemli konu kişinin Tanrı'yla ilişkisidir. 2. Korintliler 12:7-11 ve Eyüp 1-2. bölümde yazılanlara göre hastalıklara imanlının ruhsal büyümesi ve olgunlaşması ve Tanrı'nın yüceliğinin açığa çıkması veya onurlandırılması için izin verilmiştir ("verildi" fiili Tanrı'nın işleyişine işaret eder;

2Ko. 12:7). Hasta biri için dua ederken onun ruhsal durumunu da unutmayalım, sözlerimizi hikmetlice seçelim.

Kutsal Kitap'a göre bazen, her zaman değil, hastalık kötü güçlere atfedilir (Eyü. 1-2; 2Ko. 12:7; Mat. 9:12; Mar. 9:5). Ancak bu hastalıklar asla Tanrı'nın tasarısının "dışında" veya "karşısında" değildir. Salgın Tanrı'nın hoşnutsuzluğunun göstergesi olabilir (Yas. 7:15; 1Sa. 5:9; Mez. 38:3; 41:1-4). Tanrı insanları yargılamak veya terbiye etmek amacıyla salgın kullanabilir (Hab. 3:3-5; Elç. 12:21-23; 1Ko. 11:27-32; Yas. 28:21 vd.). Birkaç Mezmur'da hastalığın suçluluk göstergesi olduğundan söz edilmiştir (Mez. 32, 38, 41). Özdeyişler'de hastalığın insanın akılsız düşkünlükleri yüzünden meydana gelebildiğinden söz edilir (bkz. 23:29-33). Ancak Yuhanna 9:2-3'e göre hastalık her zaman günahla bağlantılı değildir.

Bütün bunlardan birkaç önemli çıkarımda bulunabiliriz. İnsanların doğru bir değerlendirme yapması veya doğru bir karşılık vermesi için hiçbir zaman hastalığın nedenini veya kaynağını bilmesi gerekmez. Kutsal Kitap'a göre Tanrı hastalığı kullanır, ona izin verir. Buna göre imanlının hastalıkları doğru ele alması gerekir. İmanlı hastalığı şunları yaparak değerlendirebilir: Aklına gelen bir günahı itiraf ederek, tövbe ederek, sırtını Tanrı'nın lütfuna daha çok dayayarak, bu zamanı "bu dünyada yabancı ve konuk" olarak yaşadığının daha çok farkında olarak ve geçici olanların değil, sonsuz ve göksel değerlerin peşine gitmeyi öğrenme fırsatı olarak görerek. Bunlar her zaman Tanrı'ya güvenme ve O'nu bekleme fırsatı sağlar (Mez. 27:14; Yşa. 40:31; umut bağlamak ve "beklemek" olası çevirilerdir burada)

RAB hepimize merhametini gösterebilir. **E**

Gerçeğin Bütünselliği

■ J.M. Diener

Total Truth: Liberating Christianity from Its Cultural Captivity

Nancy Pearcey

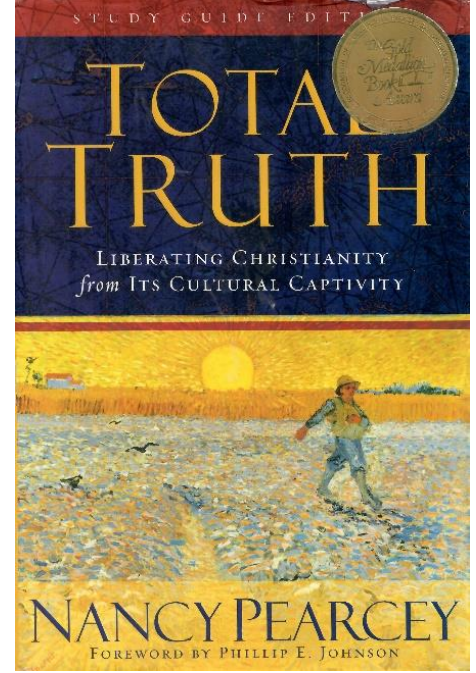
(Wheaton, Illinois: Crossway Books, 2004)

Bir Hristiyan'ın dünyada yaşayıp, dünyadan olmaması beklenir. Farklı olmalıdır. Halbuki çoğu zaman bu farklılıklar pek görülmez, çünkü imanımızı gündelik hayatımızda nasıl yaşamamız gerektiğine dair pek fikrimiz olmaz. Özellikle baskı altında olduğumuzda Mesih'in bir takipçisi gibi değil, toplumun normal bir üyesi gibi davranırız. Çoğu zaman bu çelişkinin farkında bile olmayız. Aile yapımız, eğitimimiz ve kültürümüz kapsamında şekillendirilmiş düşüncelerimizin Kutsal Kitap'taki öğretilerle uyumlu olup olmadığını çoğunlukla irdelemeyiz. Geçtiğimiz 60 sene içinde Hristiyanlığı Türkiye topraklarına geri getiren yabancıların, Kutsal Kitap'a dayalı olmayan kendi kültürlerinden ve akımlarından getirdikleri düşünceler ve uygulamalar da Türkiye'deki Kilise'yi¹ etkilemektedir. Bu düşünceler yine bilinçaltında olduğundan dolayı, Hristiyan yaşantımızı olumsuz etkiler.

Bu sorun, yıllardır Batıdaki ve özellikle Amerika'daki Kilise'yi ve özellikle Müjdecî² akımları olumsuz etkilemiştir. Houston Baptist Üniversitesi'nde inanç savunması profesörü Nancy Randolph Pearcey³ bu çelişkiyi kendi hayatında yaşamıştır ve bununla nasıl baş edileceğini *Total Truth* başlıklı kitabında işlemiştir. Kitabın başlığını Türkçeye çevirmek oldukça zordur, çünkü İngilizce başlıkta bir kelime oyunu vardır. "Total" kelimesi gerçeğin hem tamlığını hem hakikiliğini hem de bütünselliğini ifade eder. Kutsal Kitap'ta açıklanan gerçek insanın aklını, iradesini, duygularını ve hareketlerini kapsar. Nancy Hanım kitabını daha çok Amerika'daki Hristiyanlar için yazmış olsa da, bu kitaptaki temel gerçekler tüm Hristiyanlar için geçerlidir. Dünya çapındaki Müjdecî akımlar – özellikle Pentikostal veya Karizmatik olanlar – Amerika'daki büyük uyanışlar tarafından etkilenmiştir. Böylece onların tarihi, Türkiye topraklarında yaşayan biz modern imanlıların tarihi haline gelmiştir. Bu tarihi bilmezsek, onu tekrarlamaya mahkûm oluruz.

Bölünmüş Kişilik

Batı kültürünün düşüncesinin temeline indiğimizde Eflatun'un felsefesi ile Hristiyan öğretilerinin sentezini buluruz. Eflatun'un öğretilerine göre dünya temel olarak iki katmana ayrılabilir:

Biçim
Ebedi Mantık

Madde
Ebedi, Biçimsiz Akım

Eflatun'un görüşüne göre biçim aşkındır ve iyidir. Madde ise değersiz ve kötüdür. Bu Hristiyan görüşüne aykırıdır, çünkü Kutsal Kitap'a göre Tanrı yaratmadığı sürece hiçbir şey var olmamıştır. Hristiyanlara göre hem ruh (biçim) hem de madde iyidir, çünkü onları Tanrı yarattı. Ama bu felsefe Augustinus aracılığıyla Hristiyanlığa giriş buldu. Dünyayı düalistik bakış açısıyla gören biri doğal olarak bir katmana diğerinden daha değer verir. Augustinus için "ruh" katmanı "madde" katmanından daha değerli olduğundan dolayı, dünyadan çekilmiş bir ruhani hayat (keşiş veya keşişe olmak) normal hayattan daha değerli sayılıyordu. Böylece Orta Çağ'da, Batı'da ruhsal dünya üzerindeki vurgu arttı. Ruhban olmak zanaatkâr, hatta kral veya asil olmaktan daha değerli hale geldi. Bu görüşe Protestan Reformu döneminde meydan okundu. Reformcular Kutsal Kitap'taki bütünselliği vurgulamaya çalışarak "normal" işlerin "ruhani" işler kadar değerli olduğunu vurgulamaya çalıştılar. Ama maalesef ruhban sınıfının üstün değeri fikri, Protestan düşüncesinde de devam etti ve Hristiyanlık hâlâ "ruh" ve "madde" arasındaki dengiyi nasıl sağlayacağını bulamadı.⁴

Batı dünyası Protestan Reformu döneminden sonra gelişmeye devam ederken, Aydınlanma döneminde bu düalistik bakış açısı yeni bir hayat kazandı. Böylece Aydınlanma'nın âlimleri dünyayı şöyle böldü:⁵

Akıl
Ruh, düşünce, his, irade

Madde
Mekanik, belirleyici bir makine

Aydınlanma'nın âlimleri akla daha değer vermek isteseler de, Darwin'in evrim düşüncesi bir etken daha getirdi, böylece seküler Batı dünyası iki katmanı şöyle tanımlamaya başladı:⁶

Değer⁷
Sosyal ortamda oluşturulmuş anlam

Gerçek⁸
Alenen doğrulanabilir gerçekler

Alt katmana bilimsel doğalcılık sahiplendi. Ebediyen var olan maddedir. Bilimsel olarak kanıtlanabilenler alt katmana ait kabul edilir ve herkesin onu koşulsuz şartsız kabullenmesi gerekir. Günümüzdeki "bilim der ki" ifadesi bir şeyin tartışmasızca gerçek olduğunu iddia eder, çünkü bu bir "Gerçek"tir, bir "Değer" değil. Din ise üst katmana sürgün edilmiştir. Yani dini inançların "Gerçek" olması mümkün değildir, çünkü onlar birer kişisel veya sosyal olgudur. Sen istediğine inan, ben istediğime inanayım, işime karışma; ama bilimsel gerçeklerime dokunma!

Bu ayrım "Değer" katmanında olanların önemsiz, "Gerçek" katmanına atfedilen olguların ise önemli görülmesine yol açtı. Nancy Hanım bu etkenlerin Batı kültürünü nasıl olumsuz

etkilediğini gösterir. Örneğin feminizm, "Değer" ile "Gerçek" arasındaki çelişkidenden doğdu. Darwinci evrim düşüncesi popülerlik kazanmaya başladığında erkekler artık özdenetimli, ilgili medeniyet koruyucuları yerine, ilkel, hayvansal içgüdülerine maruz bırakılmış varlıklar olarak algılanmaya başlandı. Darwin'in en güçlülerin hayatta kalma ilkesinden dolayı erkekler artık mücadele etmek üzere yaşıyorlar, kendi güçlerini ortaya sürüyorlar. Erkekler "Gerçek" veya "kamusal alan"⁹ aleminde yaşar. Kadınlar ise değerlerin (dinin ve medeniliğin) koruyucuları olarak görülür. Onlara erkekleri medenileştirme görevi verilir. Kadınlar "Değer" veya "özel alan"¹⁰ alemine sürgün edilmiştir. Hayata katacak gerçekleri yoktur. Mücadele içindeki "Gerçek" hayatta yaşayan erkekler, kadınların onları medenileştirme girişimlerine gücünmekte ve kadınların değeri daha düşmektedir. Böylece kadınlar kamusal alandaki güçsüzlüklerinden bıkip, 1800'lü yılların sonunda "Gerçek" katmanına zorla girmeye çabalamaya başladılar ve başarılı oldular.¹¹ Bu çaba o kadar başarılı olmuştur ki, Batıda artık bir kadın olarak iş ve mutluluk bulmak daha kolaydır!¹²

Batıdaki (ve özellikle Amerika'daki) Hristiyanlık, dini yetkisini korumak amacıyla, bu ayrımı düşünmeden kabul etti. Böylece Amerika'da 1790 – 1840 yılları arasında yaşanan ikinci büyük uyanış¹³ döneminin teologları da "bilimsel" düşünceleri değerlendirmeden kabul ettiler. Dünya ve bilim, "Gerçek" katmanına bırakıldı. Hristiyan öğretileri ise, "Değerler" katmanına dahil edilip, "gerçek hayat" ile bağlantıları kopartıldı. Bir Hristiyan, pazar günü içtenlikle ibadet ettikten sonra, pazartesi iş başı yapıp yalan dolanla yaşamayı sürdürebilirdi. Böylece Hristiyanlık bölünmüş bir kişiliğe sahip oldu ve Batı'daki etkisini kaybetti. Eğer Hristiyanlık sadece "Değer" olarak görülür ve "Gerçek" olmazsa, içi boş kalır.¹⁴

"Eğer Hristiyanlık sadece 'Değer' olarak görülür ve 'Gerçek' olmazsa, içi boş kalır."

Dünya Görüşünün Üç Temel Sorusu

Peki bu duruma karşı ne yapılabilir? İlk olarak, Hristiyan dünya görüşünü anlamak gerekir. Kutsal Kitap bize bütünsel, tutarlı ve gündelik hayatta uygulanabilir bir dünya görüşü sunar. Hristiyanlar olarak biz, dünya görüşlerini üç temel fikirle değerlendiririz:

1. Yaratılış: Dünya nasıl oluştu?
2. Düşüş: Dünyanın sorunu ve sorunun kaynağı nedir?
3. Kurtuluş: Dünyanın sorununun çözümü nedir?

Tüm dünya görüşleri bu üç fikirle açıklanabilir. Hristiyanlığın bakış açısına gelince, cevaplar şöyledir:

1. **Yaratılış:** Dünya maddi ve ruhsal olarak Tanrı tarafından yaratıldı. Böylece hem madde hem de ruh temel olarak iyidir. "Yaratılış kitabı bu konuyu, 'Tanrı... iyi olduğunu gördü' (Yar. 1:4,10,12 vd.) ifadesini tekrar ve tekrar kullanarak vurgular."¹⁵ Tanrı'nın yarattığı insanlara verdiği ilk iş tanımı şudur: "Verimli olun, çoğalın... Yeryüzünü doldurun ve denetimimize alın" (Yar. 1:28). "İlk ifade, 'verimli olun ve çoğalın' sosyal dünyayı oluşturma buyruğudur: aile, kilise, okul, kent, hükümet ve yasa oluşturun. İkinci ifade, 'dünyayı doldurun ve denetimimize alın', *doğal* dünyadan yararlanma anlamına gelir: tarla ekin, köprü yapın, bilgisayar tasarlayın, müzik besteleyin. Bu ayete bazen Kültür Yaratma Görevi¹⁶ denir, çünkü bize özgün amacın kültür ve medeniyet oluşturmak olduğunu gösterir."¹⁷

Evrenin düzenli olması, Yaratan'ın düzenliliğinden ve iyiliğinden kaynaklanır. "Modern insanlar ahlâkı ve bilimi apayrı iki kategoriye atfetse de [Reformcular için], ikisi de Tanrı'nın yasasının bir parçasıydı. ... [Reformcu] gözüyle dünyaya bakarsak, Tanrı'nın yasasının evrendeki her unsuru yönettiğini, Tanrı'nın sözünün düzenli yapıyı oluşturduğunu ve Tanrı'nın gerçeğinin her bilgi alanında bulunabileceğini varsayabiliriz."¹⁸ İnsanın değeri yaptıklarından değil, Tanrı tarafından yaratılmış olmasından kaynaklanır. Yani değeri dışsal değil, içsel bir şeydir.

2. **Düşüş:** "Yaratılışın evrensel kapsamını nasıl ısrarla vurguluyorsak, düşüşün evrensel kapsamını da kabul etmeliyiz."¹⁹ Dünyadaki hiçbir şey, kendiliğinden bayağı değildir. "Ancak günahkârlar bunları Tanrı'ya başkaldırılarını ifade etmek üzere kullandıklarında, bayağı olur. ... Dünyadaki her şeye bakarken, Tanrı'nın yarattığı hali ile günah tarafından biçiminin ve görüntüsünün bozulduğu halini ayırt etmeye çalışarak düşünmeliyiz. Reformcu düşünürler, bu bakış açısını *yapıt* ve *yönlenme* fikirleriyle açıklar. Yapıt, dünyanın düşüşten sonra bile iyi olan yaratılmış halini ifade eder. ... Yönlenme ise bu yapıları 'yönlendirme' yolumuzu ifade eder. Yapıtı, ya Tanrı'ya ya da putlara hizmet etmek üzere kullanırız."²⁰ Nancy Hanım, Alexander Solzhenitsyn'den alıntılar: "İyi ile kötüyü ayıran çizgi, ne devlet ne sınıf ne de siyasi partilerden geçer; her bir insan yüreğinden geçer."²¹
3. **Kurtuluş:** "Eninde sonunda, yaratılışın tamamı nasıl iyiydiyse ve her şey Düşüş tarafından nasıl etkilendiyse, her şey de öyle kurtulacak. Tanrı'nın nihai vaadi, yeni bir

"İyi ile kötüyü ayıran çizgi, ne devlet ne sınıf ne de siyasi partilerden geçer; her bir insan yüreğinden geçer."

gök ve yeni bir yeryüzüdür. Bu demektir ki, dünyasal hayat sona ermeyecek; bunun yerine tamamen kutsal kılınacak."²² Yani bu dünyada yaptığımız tüm iyi işlere sonsuzlukta devam edeceğiz. Sırf "ruhsal" veya "kilise" işleri olmayacak. Zanaat, sanat, müzik, eğitim, bilim ve başka dallar da sonsuza dek devam edecek.²³

Hristiyan dünya görüşü inanılmaz bütünsel bir şeydir. Bu dünya görüşü, dünyadaki konumumuzun, değerimizin, yaptıklarımızın aslında önemsiz olmadığını açıklar. Niye mutsuz olduğumuzu, niye hayatta zorluk çektiğimizi ve nihai umudumuzu da açıklar. Ama bu gerçeklere karşı diğer dünya görüşleri, kendi fikirlerini ortaya koyarlar. Hristiyanlar olarak kendi dünya görüşümüzü o kadar iyi bilip yaşamalıyız ki, bilinçaltımızda diğer görüşlere hapsolmayalım ve onlara tutarlı cevap verebilelim. Dünya görüşlerini değerlendirirken Nancy Hanım, bize şu soruları kullanmayı önerir:

1. **YARATILIŞ:** *Dünyadaki olgular nasıl oluşturuldu? Özgün doğası ve amacı nedir?*
2. **DÜŞÜŞ:** *Olgu, düşüş tarafından nasıl bozulup saptırıldı? Günah ve yanlış dünya görüşleri, her şeyi nasıl yozlaştırdı? Tanrı ile bağı kopartıldığında yaratılış ya ilahlaştırılır ya da şeytanlaştırılır; ya bir put olur ya da kötülük olur.*
3. **KURTULUŞ:** *Hayatın bu boyutunu Mesih'in otoritesi altına nasıl getirip özgün haline ve amacına döndürebiliriz?*²⁴

Öyleyse Nasıl Yaşamalıyız?

Hristiyan dünya görüşünün bu bütünsel gerçeklerini göz önünde bulundurarak nasıl davranmalıyız? İslamiyet daha çok bütünsel bir dünya görüşüne sahip olsa da, 2000'li yılların sonlarına kadar Türkiye'de genel kabul gören dünya görüşü, Ziya Gökalp'ın ve Mustafa Kemal

Atatürk'ün getirdiği Fransız pozitivistlere dayalıdır. Buna göre dinin kamusal alanda yeri yoktur. Herkes istediği gibi ibadet edebilir, ama kamusal alanda din hakkında konuşulmaz. Ancak 2003 yılında hükümet değiştiğinde bu görüş terk edildi ve kamusal alanda dini ifadeler meşrulaştırılmaya başlandı. Kemalist düşünceye sahip olanlar bu durumdan pek hoşlanmazlar, çünkü onlar için din bir üst katman olgusudur ve "Gerçek" değildir.²⁵ Türk Hristiyanların çoğu ya Kemalist ya da sosyalist geçmişine sahip olduklarından dolayı, bilinçaltılarında bu dünya görüşüne sahiptirler.

Batıdan gelen Hristiyanlar ise, aynı şekilde ayırım gösteren bir dünya görüşüne sahiptirler, ancak ayırım daha çok her şeyi "işe yarar mı" sorusu ile değerlendirilmelerine dayalıdır. Yöntem işe yaramıyorsa, Hristiyanlığa meraklı kişi büyümüyorsa ondan vazgeç, başka çözüm bul. Önemli olan ilişkiler ve toplum değil, sonuçtur.

Bunlarla beraber, maalesef hâlâ ruhani hizmetlerin "dünyasal" işlerden daha değerli olduğunu varsayıyoruz. Bunu dile getirmiyoruz ama davranışlarımız bunu gösteriyor ve gerçek inançlarımız sözlerimizde değil, hareketlerimizde görülür.

Bu düşüncelerin üstesinden gelmemiz için Nancy Hanım kitabının sonunda bize şu önemli gerçekleri hatırlatır:

"Ortaçağ'daki ruhani yazarların yazdığı gibi, biz 'Mesih'i örnek almalıyız'. Hareketlerimizi belirli ahlâki unsurlara bağlı kılarak değil, daha çok mistik şekilde çektiğimiz acıların Mesih'in acılarına ortak olma anlamında. ... Ancak Mesih'in ölümüne paydaş olduktan sonra, dirilişinin gücüne paydaş olacağımız vaat edilir."²⁶ Her gün kendi günahkâr eğilimlerimizi reddedip Mesih'e yönelmemiz gerekiyor. Bu uzun ve zor bir süreçtir, ama Tanrı bizi buna çağırıyor. Bu, Hristiyan hayatının temel ve en önemli unsurlarındandır. Davis Bunn, bu gerçek hakkında şu gözlemlerde bulunmuştur: "Tanrı'nın yoluna dar yol denir. Çetin olduğundan dolayı değil, kısıtlama içerdiğinden dolayı."²⁷

"Tanrı'nın yoluna dar yol denir. Çetin olduğundan dolayı değil, kısıtlama içerdiğinden dolayı."

Geleneksel Hristiyanlıkta buna "çarmıh teolojisi" denir: Acı çekmeden yücelme olmaz. Acı çekmek ruhsal olabilir, fiziksel olabilir. "Çektiğimiz acı fiziksel olsun, psikolojik olsun, bu temelleri bizden almakla Tanrı hayatımızı neyin üzerine yapılandırdığımızı gösterir. Sağlığımızı, ailemizi, işimizi, itibarımızı kaybedip hayatımız yıkıldığında, kendimizi kaybolmuş ve boş hissettiğimizde; işte o anda kimliğimizin ve amacımızın o unsurlara nasıl bağlı olduğunu anlarız. İşte bundan dolayı, O'nun bunları elimizden almasına razı olmalıyız. 'Ölmeye razı' olmalıyız."²⁸

Bu gerçeği göz önünde bulundurarak Nancy Hanım bize, "benliğimizi dünyasal sistemlere yönelik öldürmek, belirgin günahlardan vazgeçmekten daha fazlası için geçerli olmalı" diye hatırlatır. "Pavlus'un yazdığı gibi, imanla yapılmayan her şey günahdır. Tanrı'ya tek amaçla bağlı kalmamızı önler ve kutsallıkta gelişmemizi önler. Tanrı bu engellere 'yüreğin putları' der (bkz. Hez. 14:1-11). Yalın haliyle tamamen iyi ve doğru olan hakiki ihtiyaçlar bile, put haline gelebilir. Bu prensip işte bu anda çok zor olmaya başlar."²⁹ Eğer ihtiyaçlarımız Tanrı'dan daha önemli olursa, bu putlara bağlanmışız demektir. Benliğimizi ve isteklerimizi öldürmemiz gerekir.³⁰

Tanrı'yı yüceltmek için "yaşam yaratan makineler" olmaya çağrıldık, "hareketlerimiz ve karakterimiz aracılığıyla Tanrı'nın var olduğunu göstermeliyiz. ... Marshall McLuhan ünlü sözünde şöyle der: 'Aracın kendisi iletidir.'³¹ Hristiyanlar olarak kullanacağımız araç,

birbirimize karşı davranışımızdır. İsa şöyle söyledi: 'Birbirinize sevginiz olursa, herkes bununla benim öğrencilerim olduğunuzu anlayacaktır' (Yu. 13:35). Tanrı'nın kayıp dünyaya ulaşma stratejisi, Kilise'nin Tanrı'nın varlığının görünür bir ispatı olmasıdır."³²

Bundan dolayı, Mesih'in işini Mesih'in istediği şekilde yapmalıyız. Bu prensip aslında çok zor. "Hristiyanlar sadece *inançlarında değil, uygulamalarında da dünyasal dünya görüşlerinden etkilenebilir*. Örneğin bir Hristiyan kilisenin veya hizmetin *bildirisi*, Kutsal Kitap'a dayalı olabilir ama kullandığı *yöntemler* olmayabilir."³³

Bunu Türkiye'deki klasik bir örnekle gösterelim: Pastör nedir? Kutsal Kitap'a göre pastör çobandır. Topluluğun iyiliğini kendi iyiliğinden daha üstün görür. Kendini onlar için feda eder. Alçakgönüllüdür³⁴, yumuşak huyludur, sevecendir ama koyunlarına saldırılınca azgın boğa gibi onları korur. Her durumda Mesih'e tabi olmaya gayret eder.

Ama kiliselere bakıldığında, pastörlerin bir ağa veya bir imam olarak görüldüğünü fark ediyoruz. Ağa, "Olurum olmazsa olmaz" tavrını takınır. Her şey onun görkemi ve yüceliği adına yapılır. Sürüyü güderken kendi menfaati ön plandadır. Biri ona karşı çıkarsa, onu bitirmeye bakar, karşı çıkan haklı olsa bile. Yerini alacak birini yetiştirmez. "Ben gidersem hizmet batır" tavrı takınır.

Bunun yanı sıra imam bilirkişidir. Kilisenin mensuplarını eğitmez. Ruhani sorular varsa imama gidilir. Kibirli bir şekilde öğretir, çünkü "gerçeği kaşıkla yemiştir."³⁵ Kimse onunla diyalogda

bulunamaz, çünkü her diyalog tartışmaya dönüşür.

Genellikle hayatı, öğretisiyle örtüşmez. Bazen bunu görmeyebilir ama görüp yine de yaparsa, işler daha fena olur.

Hem yabancı hem de yerli önderler, "Türk kültüründe önderler böyledir" diyerek bu tutumu sürdürürler. Türk topraklarındaki Hristiyanlar, kültürlerinden bağımsız değiller. Ama bütünsel bir gerçek olan Hristiyan öğretisi çevremizdekiler gibi olmamamızı buyurur. "Bu nedenle,

'İmansızların arasından çıkıp ayrılın' diyor Rab" (2Ko. 6:17).

Kültürel konulara gelince, düşünülmesi gereken birçok nokta daha var:

- Kadınların ve erkeklerin gündelik ve kilise hayatlarındaki rolleri.
- Kiliselerde bağışta bulunma isteksizliği.
- Kilise hizmetinin iş hayatından üstün görülmesi.
- Köşeyi dönme hevesi.
- Hristiyanların affetmemesi ve af dilememesi.

Bunlar sadece birkaç nokta. Okurlarımızı da kendi kültürel altyapılarını ve düşüncelerini irdelemeye davet ediyoruz, ki yaptıklarımız Kutsal Kitap'taki bütünsel gerçek tarafından yönlendirilsin. Kilise birleşsin ve Mesih'i daha iyi tanıtsın. Amin!

"Hristiyanlar sadece inançlarında değil, uygulamalarında da dünyasal dünya görüşlerinden etkilenebilir."

Sonnotlar

- ¹ Bir ülkenin ismiyle bağdaştırılan ve büyük harfle yazılan Kilise sözcüğü mezhep gözetmeksizin o ülkedeki Mesih'in tüm takipçilerini tanımlamak üzere kullanılmıştır.
- ² İng. "evangelical".
- ³ "About", Nancy Pearcey < <http://www.nancypearcey.com/about.html> > (17.02.2020 tarihinde erişildi).
- ⁴ Nancy Pearcey, "Christian Schizophrenia", *Total Truth: Liberating Christianity from Its Cultural Captivity* (Wheaton, Illinois: Crossway Books, 2004), s.74-82.
- ⁵ Pearcey, "Keeping Religion in Its Place", *Total Truth*, s. 102-103.
- ⁶ Pearcey, a.g.e, s. 106-112.
- ⁷ İng. "value".
- ⁸ İng. "fact".
- ⁹ İng. "public sphere".
- ¹⁰ İng. "private sphere".
- ¹¹ Pearcey, "How Women Started the Culture War", *Total Truth*, s.325-348.
- ¹² Warren Farrell ve John Gray bu durumu *The Boy Crisis* (Dallas, Teksas: BenBella Books, Inc., 2019) başlıklı kitaplarında çok güzel irdeler.
- ¹³ "Second Great Awakening", *Wikipedia*, 02.03.2020, < https://en.wikipedia.org/wiki/Second_Great_Awakening > (09.03.2020 tarihinde erişildi).
- ¹⁴ Pearcey, "Evangelicals' Two-Story Truth", *Total Truth*, s.297-323.
- ¹⁵ Pearcey, "Creation: God's Fingerprints All Over", *Total Truth*, s. 84.
- ¹⁶ İng. "Cultural Mandate".
- ¹⁷ Pearcey, "Read the Directions", *Total Truth*, s. 47.
- ¹⁸ Pearcey, "Creation: God's Fingerprints All Over", *Total Truth*, s. 84.
- ¹⁹ Pearcey, "Fall: Where to Draw the Line", *Total Truth*, s. 84.
- ²⁰ A.g.e, s. 85. Vurgu özgün yazara aittir.
- ²¹ A.g.e.; Alexander Solzhenitsyn, *The Gulag Archipelago, 1918-1956: An Experiment in Literary Investigation*, III-IV (New York: Harper and Row, 1973), s. 28.
- ²² Pearcey, "Redemption: After the Great Divorce", *Total Truth*, s. 85-86.
- ²³ Bu konu hakkında daha çok bilgi için bkz. J.M. Diener, "Cennet: Asıl Memleketimiz", *e-manet*, Sayı 32 (Temmuz-Eylül 2013), s.26-32.
- ²⁴ Pearcey, "Hands-On Worldview", *Total Truth*, s.128.
- ²⁵ Soner Cagaptay, *The New Sultan: Erdogan and the Crisis of Modern Turkey* (Londra: I.B.Tauris & Co. Ltd., 2017), Kindle basımı, Kindle Loc. 1638-1654.
- ²⁶ Pearcey, "Idols of the Heart", *Total Truth*, s. 356. Vurgu özgün yazara aittir.
- ²⁷ Davis Bunn, *Elixir* (Nashville, Tennessee: Thomas Nelson, 2004), Kindle basımı, s. 163. Vurgu özgün yazara aittir.
- ²⁸ Pearcey, "Rejected, Slain, Raised", *Total Truth*, s. 359.
- ²⁹ Pearcey, "Idols of the Heart", *Total Truth*, s. 357. Vurgu özgün yazara aittir.
- ³⁰ "Yüreğin putları" hakkında daha bilgi için bkz. Ken Wiest ve Chuck Faroe, "Etkili Ruhsal Danışmanlık: Bina Temeli Kadar Sağlamdır", *e-manet*, Sayı 7 (Ekim-Aralık 2005) s. 17-27.
- ³¹ İng. "The medium is the message."
- ³² Pearcey, "Life-Producing Machines", *Total Truth*, s. 361.
- ³³ Pearcey "His Work, His Way", *Total Truth*, s. 361.
- ³⁴ "Alçakgönüllü" şöyle tanımlanmalıdır: Kendini Tanrı'nın bakış açısından görmek, tüm güçleriyle ve tüm zayıflıklarıyla.
- ³⁵ Alman atasözü.

Davamızı Dürüstçe Görelim

Hatalı Argümanlardan Kaçmanın Yolları

■ *Yeşua Özçelik ve Ken Wiest*

☞ *Y.M.*

İsa ardından gelenlerin hepsinin birlik içinde olmaları için dua etti (Yu. 17:20-22). Davut, ilişkilerde birliği görmenin ne kadar güzel bir şey olduğunu anlattı (Mez. 133). Efesliler 4:1-16'da Pavlus, Hristiyan birliğinin temelini ve nasıl korunduğunu ve desteklendiğini açıkladı. Kilisedeki temel birliğe rağmen (Ef. 4:4-6), kilisenin bir parçası olarak yaşayan bizler bu birliği anlamanın ve korumanın zor olduğunu fark ediyoruz; böylece Efesliler 4:1-3 ve 7-16'ya duyulan ihtiyacı da görüyoruz. Kilise üyeleri olarak, birçok konuda fikir ayrılıklarına sahibiz. Bunların bazıları önemlidir (öğreti), bazıları da önemsizdir (kilise pikniğini nerede ve nasıl yapalım).

En önemli fikir ayrılıkları, Kutsal Kitap'ın belli konularda söyledikleriyle ilgilidir. "Gelecekte ne olacağı", "Calvincilik mi, Arminyusculuk mu" veya "kadınların kilisedeki rolü" bu konulardan bazılarıdır.

"İmanlılar olarak hem inanışlarımızı derinlemesine önemsemeli hem de inanışımızı ikna edici, mantıklı ve uygun etikle sunmalıyız."

Diğer imanlılarla farklılıkları ele alırken elbette ki alçakgönüllü olmalı, başkalarının görüşlerine müsaade etmeli ve birliği muhafaza etmeliyiz. Ama imanlılar olarak Kutsal Kitap yorumunda, doktrinde ve ahlakta hangi görüşü benimseyeceğimize nasıl

karar vermeliyiz? Bir imanlının sunduğu her görüş kabul edilmeli mi? Kutsal Kitap, teoloji ve ahlakla ilgili çeşitli görüşler ve duruşlar sergilendiğinde, bunlar üzerinde etraflıca düşünen bir Hristiyan hangisinin meşru olduğuna nasıl karar verir? Farklı görüşleri nasıl değerlendiririz? Kendi duruşumuzu nasıl değerlendirmeliyiz?¹

Bu noktada yapabileceklerimizden biri, kendi görüşümüzü desteklemek için kullandığımız argümanın geçerli ve net olduğundan emin olmaktır. Bunu yapmanın bir yolu da akıl yürütmeye hataya düşmemektir. Tartışmalarımızda sıkça görülen bazı mantık hatalarını burada ele almak istiyoruz. Bunları görmek, dolayısıyla başkalarının kendi hatalarını görmelerine yardımcı olmak kadar kendimiz de bu hatalara tekrar düşmemeye gayret etmek akıllıca bir yaklaşımdır. İmanlılar olarak hem inanışlarımızı derinlemesine önemsemeli hem de inanışımızı ikna edici, mantıklı ve uygun etikle sunmalıyız. Bu nedenle, düşüncemizde hatalara sapsadığımızdan emin olmalıyız.

Bu makalede, tartışmalar ve fikir ayrılıklarında ortaya çıkabilecek hataları ele alacağız. Sıklıkla başvurulan yanlış düşüncelere, anlaşılması en kolay ve umarız üstesinden gelmesi de kolay olacak argüman hatalarına odaklanacağız.

Akıl yürütme sürecindeki hatalardan biri, bir argümanı sırf kaynağından ötürü kabul etmeye veya reddetmeye karar vermektir. Bir görüşün Calvinist, kadın veya Katolik söyledi diye yanlış olduğunu (veya doğru olduğunu!) söylemek buna örnektir. Siyasette bir görüşü belli siyasi

partinin başkanı tarafından söylendiği için hemen kabul edebilir veya reddedebiliriz. Yuhanna 1:46'da Natanyel, "Nasıra'dan iyi bir şey çıkabilir mi?" derken bu tarz bir argüman hatası yapmıştır. Buna kökensel (genetik) hata denmektedir. Bir görüşü değerlendirirken, görüşün kaynağı (kimin söylediği) olumlu veya olumsuz şekilde görüşümüzü ve duruşumuzu etkilememeli. Kişinin Karizmatik görüşü benimsemesi (sırf Karizmatik olduğu için) diğer Karizmatiklerin Kutsal Ruh veya ruhsal armağanlarla ilgili söylediği her şeye inanmasına neden olmamalı; Karizmatik olmayan birinin söyledikleri de sırf Karizmatik değil diye reddetmemeli. Aynı prensip siyaset için de geçerlidir veya Calvincilik ile Arminyusculuk karşıtlığında ve gelecekte olacaklarla ilgili yorumlarda da. Bir görüşü, onu dile getiren kişiden veya kaynağından veya temsil ettikleri kişilerden ötürü kabul etmemeli veya reddetmemeliyiz; asıl değerlendirmemiz gereken görüşün kendisidir.

"Benzer" bir hatalı akıl yürütme *ad hominem*'dir; argümanı irdelemek yerine argümanı ortaya atan kişiyi eleştiririz. Siyasi söylemlere bir bakın; siyasi diyalogların çoğu fikirleri tartışmaya değil, bu fikirleri ortaya atan kişileri eleştirmeye dayanır. Bu tür argümanları severiz, çünkü güçlü görünür. Bu argüman işe yarıyor görünür, çünkü çoğunlukla diyalogu sonlandırır ama görüşün doğruluğunu veya yanlışlığını değerlendirmede geçerli bir yöntem değildir.

Bir başka mantık hatası, belli bir görüşü destekleyenlerin kabul etmeyeceği nedenler kullanarak görüşe karşı çıkmaktır. Söz konusu görüşü destekleyenlerin kullandığı en iyi argümanları çürütmemiz gerekir. Örneğin, sınırlı kefarete inanmıyorsak, hangi noktada yanlış olduğunu göstermek için bu görüşü *destekleyenlerinin kullandığı en iyi argümanları* ele

aldığımızdan emin olmamız gerekir. Buna teoloji (Tanrı'nın amacının her zaman yerine gelmesi, Mesih'in ölümünün gerçekten kurtuluş sağlaması ve sadece kurtuluş için zemin oluşturmaması), yorum (Elç. 20:28, Rom. 5:8 ve 8:32, 1Yu. 3:16 gibi ayetlerin yorumlanması) ve mantık da dâhildir. Bu hatalı akıl yürütme "Korkuluk Mantık Hatası" olarak adlandırılır. Oysa görüşün ne kadar zayıf olduğunu göstermek için bu görüşe dair yalnızca en zayıf argümanları seçmemeliyiz; insanların fikirlerini savunmak üzere kullandıkları en iyi argümanları çürütmemiz gerekir.

"Görüşün ne kadar zayıf olduğunu göstermek için bu görüşe dair yalnızca en zayıf argümanları seçmemeliyiz."

Bir başka hatalı akıl yürütme yolu ise, birçok neden sunmanın görüşümüzü güçlendireceğini düşünmektir. Eğer argümanlarımızın başlı başına zayıf olduğunu düşünüyorsak, bazen daha çok neden sunmanın argümanımızı daha ikna edici kılabileceğini düşünebiliriz. Ancak nedenlerimizin çoğu kolaylıkla saf dışı bırakılabilir olması, kalan nedenlerimizin zayıf görünmesine neden olur. Bir web blogunda, kilise için Mesih'in ikinci gelişinin büyük sıkıntıdan önce olacağını savunuluyor ve bu görüş için 23 neden sunuluyor.² Hepsisi olmasa da bunların çoğu doğru, fakat bazıları Mesih'in büyük sıkıntıdan önce geri dönüşünü desteklemiyor. Bu durumda okurların çoğu diğer ifadelerin de geçersiz olduğunu düşünür ve görüşü tümüyle reddeder.

Bazen bir görüşü desteklemek için uzmanlara güveniriz veya çoğunluğun savunduğu bir görüşün bu görüşü benimsemeleri için önemli bir dayanak olduğunu varsayabiliriz. Günümüzde her konuda benzersiz bir araştırma yapmak neredeyse imkânsızdır, bu yüzden uzman görüşlerini kullanmak meşru bir yaklaşımdır. Dipnotlar kullanmanın ve akademik makaleleri araştırmanın nedeni budur. Fakat bir argüman oluşturmada dengeli olunmalı ve karşıt uzmanların görüşleri de değerlendirilmelidir. Örneğin, yalnızca kadının kilise pastörü olabileceğini destekleyen Yeni Antlaşma akademisyenlerinin görüşlerini ele alırken bu görüşü desteklemeyen diğer Yeni Antlaşma akademisyenlerinin görüşleri değerlendirme dışı

tutulmamalı. Zondervan Yayınları Mesih'in ikinci gelişi, inanç savunması, ruhsal armağanlar, yaratılış ile evrim ve kutsal kılınmaya dair görüşler gibi konularda Hristiyanların benimsediği farklı görüşleri açıklayan bir kitap serisi yayınladı.³ Bu seri, çeşitli görüşlerin nasıl açıklanacağını ve değerlendirileceğini örneklemektedir. Araştırmamızda dürüst olmak adına, popüler ve popüler olmayan tüm görüşleri ele almalı, zıt görüşteki uzmanları dinlemeliyiz. Sırf saygın bir profesör dedi diye söylediği doğru sayılamaz veya sırf çoğunluğun benimsemesi o görüş doğru kılmaz. Öyle olsa, biri çıkıp İslam'ın kabul edilmesi gereken bir din olduğunu, çünkü bir milyarı aşkın insanın bunu kabul ettiğini, oysa müjdesel imanlıların küçük bir azınlık olduğunu iddia edebilir. Görüşün popülerliği herhangi bir argümanın gerçekliğini kanıtlamaz.

Mantık hatalarını kendi görüşümüzü sunarken veya başkasının görüşünü eleştirirken de yaparız. Bir argümanda yalnızca "iki" seçeneğin olduğunu düşünmek ve başka seçenek yokmuş gibi bunlardan birinin tercih edilmesini istemek büyük bir mantık hatasıdır. Örneğin, "İsa Tanrı mı, yoksa insan mı?" sorusu bu seçenekler dışında başka ihtimale olanak tanımaz. Fakat belirtilmeyen en doğru seçenek, İsa'nın hem Tanrı hem de insan olduğudur. Kimi zaman insanlar kendilerine verilen seçenekleri tercih etmek istemezler ve gerçekte mümkün olmayan üçüncü seçeneği tercih ederler. Örneğin, bazıları İsa'nın yalnızca bir peygamber olduğunu ileri sürüp diğer iddiaları reddedebilir; ancak Kutsal Yazılar Mesih'in peygamber olduğunu, aynı zamanda bundan dahası olduğunu açıkça belirtir. O kurtarıcı, kral, kâhin, Tanrı ve insandır. Belirli bir görüşü ileri süren ve başkası onun yanlışlığını gösteremediği sürece gerçekliğini varsayan insanlarla sıklıkla karşılaşırız.

"Kant yükümlülüğü ddianın yanlış olduğunu göstermek isteyenlerde değil, iddiayı ortaya atan kişide olmalıdır."

Kanıt yükümlülüğü bu iddianın yanlış olduğunu göstermek isteyenlerde değil, iddiayı ortaya atan kişide olmalıdır. Başka türlü belirtmek gerekirse, bir görüşü çürütmek için henüz bir kanıt sunulmaması o görüşün doğru olduğu anlamına gelmez.

Mantıkta yapılan bir başka önemli hata da anlaşılamayan bir kavram veya fikrin yanlış

olduğunu düşünmek. Oysa bir fikri veya görüşü tümüyle kavranamaz olması o görüşü geçeriz veya yanlış yapmaz. Üçlübirlik buna uygun bir örnektir. Tanrı'nın mutlak yetkisine veya bin yıllık egemenliğin zamanlamasına dair bir argümanı anlamıyor olabiliriz ama anlayamamamız sözü edilen görüşü yanlış yapmaz.

"Hiçbir dayanağı" olmadığını öne sürülen belirli görüşler de bu kapsama girer; İsa'nın veya Kutsal Yazılar'ın belli bir fiile yönelik herhangi karşıt bir söylemi olmadığına dayalı bir iddia ortaya atılır. Fakat "sessizlikten argüman oluşturmak" bir mantık hatasıdır. İsa'nın eşcinsellik hakkında bir şey söylememiş olması bunu savunduğu anlamına gelmez. Kutsal Kitap'ta gitarın tapınmada kullanılıp kullanılmaması hakkında herhangi bir şey öğreti bulunmaması, gitarın tapınmada kullanılıp kullanılmaması konusunda bir argüman olamaz.

Bazı argümanlar mantıktan çok duygulara hitap eder; çoğunlukla meseleye duyguların yoğun olduğu durumlarda. Bazıları erkeklerin kürtaj konusunda söz hakkına sahip olmasına izin verilmemesini, çünkü bunun yalnızca kadınların anlayabileceği bir konu olduğunu söyler. Mantıksal olarak konu bir kadının bedeniyle ilgili meseleden ötedir, bebeğin durumunu ve yaşamını da içine alır. Erkekler fiziksel olarak kürtajı deneyimlemese de, mantıksal açıdan konuyla ilgili iyi argümanlar sunabilirler.⁴

Kimi zaman bir argümanı belirli bir varsayım üzerinden sorgulamayı veya ona karşı belirli bir görüşü ileri sürmeyi düşünebiliriz. Başka bir deyişle, karşı taraftan istediğimiz yanıtı almak için belirli gizli varsayımlara dayalı bir soru yönlendiririz. Bu "güdümlü soru" da mantık hatası

kapsamındadır. Buna bir örnek, seçilmişlik konusuyla ilgili "önce" soru yöneltmeden "seçilmişliği" Calvinci bir bakış açısından (veya karşı görüş Arminyuscu bakış açısından) savunmaktır. Temelde, Calvinciliğin veya Arminyusculuğun doğruluğunu nasıl kabul ettiğimiz irdeleniyordur. "Eski Antlaşma'nın Tanrısı neden Yeni Antlaşma'da gördüğümüz Tanrı tasvirinden farklı?" sorusu bu mantık hatasının başka bir örneğidir, çünkü Eski Antlaşma'da tasvir edilen Tanrı ile Yeni Antlaşma'da tasvir edilen Tanrı'nın farklı olduğunu varsayar.

Kutsal Kitap'a dayalı bir konuya değinilirken dilbilgisi veya semantik meseleler anlaşılardan doğru olmayan bir argüman öne sürülebilir. Örneğin, bir vaazda Grekçe "agape" kelimesinin "tanrısal sevgi" anlamına geldiğini işitebilirsiniz. Ancak *agape* başlı başına tanrısal sevgi anlamına gelmez. Tüm kelimeler anlamını bağlamından alır ve bazı bağlamlarda *agape* Tanrı'nın sevgisi anlamına gelir, yani bu anlama gelmeyen yerler de vardır.

Bazıları kelime analizleri yapıp Kutsal Kitap'ta geçen bir kelimenin kendi dillerine nasıl çevrildiğini gösterir. Örneğin, güç için kullanılan Grekçe *dunamisten* dinamit kelimesini elde ediyoruz. Ancak Müjde, Tanrı'nın kurtuluş için kullandığı "dinamit" değildir (bir vaazda kulağa çok hoş gelecek olsa dahi)! Aynı hatalar dilbilgisiyle de yapılır. Grekçe bir fiilin belirli bir zaman çekiminin (geniş zaman) "zamanda bir nokta" veya "bir defalık eylem" olduğunu işitip kullananlar vardır. Buna dayanarak, Romalılar 12:1'deki "bedenlerinizi sunu olarak sunun" buyruğunun geniş zaman olduğu ve bu "buyruğun" tekrar edilmesi gerekmeyen, bir defaya mahsus eylem olduğu söylenir. Ama Romalılar 12:1'e baktığımızda, metnin içeriğinin bu görüşe zıt olduğunu ve kullanılan geniş zamanın bu anlamı vermediğini görürüz.⁵ Grekçe

bilenler geniş zamanın (aorist) "tanımlanmamış" ve "en az öneme sahip" Grekçe fiil zaman çekimi olduğunu çok iyi anlarlar⁶; çok yaygındır ve basitçe, başka hiçbir şey söylemeye gerek duymadan, bir eylemin gerçekleştiğini aktarır. Şimdiki zaman ve geçmiş zamanın hikâyesi Yeni Antlaşma'yı yorumlamada çok daha büyük önem taşır.

1. Korintliler 15:3-4, üç eylem anlatan üç fiile

sahiptir. İsa öldü (aorist; tarihsel olay), gömüldü (aorist; yine tarihsel olay) ve ölümden dirildi (geçmiş zamanın hikayesi; geçmişte olan tarihsel bir olayın etkisinin sürmesi). İsa dirilmiştir ve öyle kalacaktır (ve böylelikle bir sonuç olarak bizim savunucumuz ve başkâhinimiz olur). Semantik ve dilbilgisi, yalnızca metnin kendisinin onlara yüklediği ağırlığı taşıyabilir, bu yüzden onları kendi istediğimizi söyleten yorum araçları olarak kullanmaktan kaçınmamız gerekir.

İnsanlar bir görüş üzerinde karar verirken basit yanıtları ve basit açıklamaları aramaya meyillidir. Çoğu zaman "en basit" açıklama en iyisidir. Bu düşünceye öncelik veren en ünlü ilke Ockham'ın Usturası'dır. Bu ilkenin ne anlama geldiğini açıklamakta fayda var. "Basitlik ilkesi" olarak da adlandırılan bu ilke hem halk arasında hem de akademik dünyada biraz yanlış anlaşılır. Ockham'ın Usturası şöyle ifade edilebilir: "Kişi (1) yetersiz açıklamaları elemeli ve (2) gereksiz yere karmaşık açıklamalar eklememeli. Ustura, yetersiz açıklamalardan ve dayanaksız inanışlardan kaçınmamıza yardımcı olurken eşsiz bir yolla 'en iyi' açıklamayı belirlemeye olanak verir. Bu ilkeye göre en iyi açıklama, zorunlu olarak en sade açıklama olmaktan ziyade, durumu açıklama yeterliliğine sahip en basit açıklama olarak ifade edilebilir."⁷ Dolayısıyla, açıklama yeterliliği dikkate alındığında, her iki tarafın da çok sayıda delile sahip olması durumunda bazen bir görüşü – basite indirgemden – karmaşık haliyle bırakmak daha doğru olacaktır. Kutsal Kitap'a dayalı seçilmişlik öğretisinde, her iki tarafın

"İnsanlar bir görüş üzerinde karar verirken basit yanıtları ve basit açıklamaları aramaya meyillidir."

(Calvincilik ve Arminyusculuk) yansıtılması gereken bir karmaşıklık vardır, çünkü Hem Tanrı mutlak yetkilidir hem de insan sorumluluğu mevcuttur.

Bazen seçilmişlik konusundaki tartışmalarda, belli başlı metinler daha önceden benimsenen görüş ışığında ya yorumlanır ya da hiç ele alınmaz. Romalılar 8:29'da "önceden bildi" fiili, "önceden belirledi"den önce görülür; bu ayette dilbilgisel ve cümle yapısı olarak "önceden belirlemenin" temeli olarak "önceden bilmek" savunulur. Bazılarıysa kelimenin "önceden bilmek" anlamına gelmediğini, Tanrı'nın sevgisinde "önceden belirlenmişliğe" benzer bir şeyi ima ettiğini savunur. Sorun şu ki "önceden bilmek" kelimesi tam olarak şu anlamı taşır: "Önceden bilmek".⁸ Sağlam bir argüman geliştirmek için önceden kabul ettiğimiz fikirlere dayanarak çalışmamalıyız. Başka bir deyişle, teolojik yöntemimizde Kutsal Yazılar ve yorumlama ilkeleri temeldir ve sistematik teoloji bunun ürünüdür. Teolojinin yorumlamada bir rol oynaması gerekmesine rağmen, oynadıkları roller "terse dönüştürülmemelidir". Teoloji yorumlama sürecinde fazla yetkili bir rol verilmemelidir.

Kutsal Kitap'a dayalı görüşleri okurken ve onlarla etkileşimde bulunurken, unutulmaması gereken başka konular da vardır. Çoğunlukla, bir argümanın doğru olduğu gösterilmiyorsa bile doğru olmasını isteriz. Bir görüş hakkında kendi duygularımızın farkında olmalıyız ve bir görüşün doğru veya yanlış olması yönündeki arzumuzun, bu görüşü değerlendirmede bizleri yanlış yönlendirmesine izin vermemeliyiz.

İnanmadığımız görüşleri destekleyen argümanlar konusunda "daha dikkatli" olmaya meyilliyizdir (çünkü onları çürütmek isteriz). Fakat tam tersi söz konusuysa farklı tutum sergileriz. Benimsediğimiz argümanların zayıf olup olmadığına yönelik pek titizlik göstermeyebiliriz. Söz konusu görüşün iki taraftarı için de kötü argümanları fark etmede geliştirebiliriz.

Hem kendimizin hem de başkalarının hatalı argümanlarına veya akıl yürütmelerine dikkat etmek ve onları düzeltmek, Tanrı'yı tüm aklımızla sevmemizin ve başkalarını da kendimiz gibi sevmemizin bir yoludur. **E**

Sonnotlar

¹ Bu konuyu daha önce kısaca ele almıştık: Ken Wiest, "Tartışmacı İlahiyat: Bizden Farklı Olanlara Nasıl Davranmalıyız?", *e-manet*, Sayı 28 (Nisan-Haziran 2012), s. 20-21.

² "23 Reasons to Believe in a Rapture before the Great Tribulation", *Truth or Tradition?* < <https://www.truthortradition.com/articles/23-reasons-to-believe-in-a-rapture-before-the-great-tribulation> > (25.03.2020 tarihinde erişildi).

³ The Counterpoints Library'de, bir konuyu incelemenin geçerli yöntemlerinden birinin şöyle olduğu açıklanır: "Her konu çeşitli bakış açılarına katkıda bulunan üç beş kişi tarafından ele alınır, sonrasında bu kişiler birbirlerinin görüşlerini irdelerler." *The Counterpoints Library*, 32 cilt (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2015).

⁴ Örneğin, Scott Klusendorf kürtaj konusunda mükemmel bir çalışma yapmıştır: *The Case for Life: Equipping Christians to Engage the Culture* (Wheaton, Illinois: Crossway, 2009).

⁵ Daniel B. Wallace, *Greek Grammar Beyond the Basics: An Exegetical Syntax of the New Testament* (Grand Rapids, MI: Zondervan Publishing, 1996), s. 494-539, 572-586.

⁶ A.g.e., s. 554-565.

⁷ Norman L. Geisler, *Baker Encyclopedia of Christian Apologetics* (Grand Rapids, MI: Baker Books, 1999) Occam's Razor maddesi.

⁸ Önceki sayılardan şu değerlendirmeye bakınız: Ken Wiest, "Tanrıbilim Metodu ve Kurtuluş Bilimi: Bir Örnek", *e-manet*, Sayı 20 (Nisan-Haziran 2010), s. 24-26.

William Goodell

Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanrı'nın Bir Hizmetkârı

▣ *Rhonda Wiest*

☞ Y.M.

**Forty Years in the Turkish Empire or Memoirs of Rev.
William Goodell, D.D.**

E. D. G. Prime

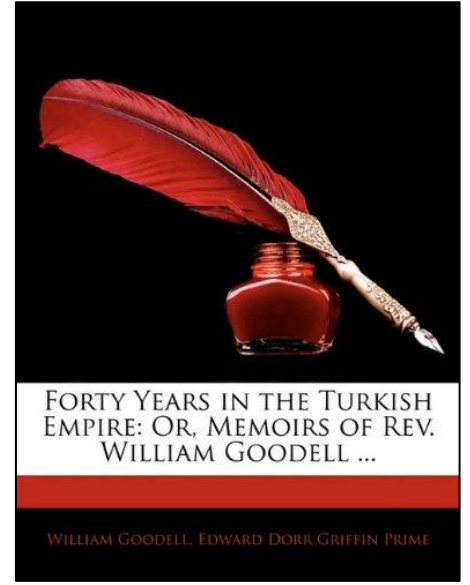
(New York: Robert Carter & Brothers, 1876)

William Goodell, İstanbul'a yerleşen ve orada hizmet eden ilk Protestan müjdeciydi. Goodell, "Büyük ölçüde Sör Stratford Canning ile birlikte Sultan tarafından Protestanların tanınmasından ve Sultan'ın Hristiyanların Müslümanlarla eşit olduğunu onaylayan fermanı ilan etmesinden sorumluydu."¹

William ve eşi Abigail Amerikan Board'un desteğiyle 1822'de Ortadoğu'ya gittiler. İlk olarak Beyrut'ta hizmet ettiler; orada William Yeni Antlaşma'yı Ermenice Türkçesine² çevirmeye başladı. Savaş ve siyasi sıkıntılardan ötürü aile oradan ayrılmaya ve Malta'ya taşınmak zorunda kaldı. Malta'dayken William Yeni Antlaşma'yı çevirmeyi tamamladı ve çeviri basıldı. William ve büyüyen ailesi 1831'de İstanbul'a taşındı. O dönemde İstanbul'un nüfusu bir milyondtu; Türkler nüfusun yarısını oluşturmaktaydı.

Goodell ailesinin hizmeti kentin Ermeni nüfusuna odaklıydı. Ermeni halkı etkiye ve kaynaklara sahipti ve eğer Mesih'in ardından gidecek olurlarsa, Türk İmparatorluğu'nun tamamında iyi bir etki yaratacakları bekleniyordu. Aile Pera'ya (Beyoğlu'na) yerleşti. O dönemde burada yaşayan tek Amerikalı aileydiler.³ Taşınmalarının ardından üç ay içinde 1831'deki Galata yangını bölgeyi tahrip etti. William ile ailesi kaldıkları evi ve tüm eşyalarını kaybetti. William'ın çeviride kullandığı her şey, evin penceresinden bahçeye atarak kurtarmaya çalışmasına rağmen, mahvoldu; kitapları, sözlükleri, çeviri kaynakları, yorumları ve tamamladığı metinler alevlerden kaçamadı. Yine de William, "Yere yıkılmıyız ama yok olmuş değiliz. Sıkıntıya uğradık ama ölüme teslim edilmedik" diye yazmıştır.⁴ Biraz sonra oğlu doğdu; İstanbul'da doğan ilk Amerikalı çocuktü. Bu sırada kolera ve salgın hastalıklar şehre yayıldı ve birçok ölüme sebep oldu. İstanbul'daki Amerikan diplomatik temsilcisi, Amiral David Porter, Goodell ailesini ısrarla evinin ikinci katında birkaç aylığına barınmayı önerdi. Bu, İstanbul'da yaşayan Amerikan Board çalışanları ile Amerikalı diplomatlar arasında yakın bir dayanışmayı başlattı.⁵

William İstanbul'da ilk olarak okullar kurmaya odaklandı. Lancaster sistemini kullandı. Bu sistemde üst sınıflardaki öğrenciler yeni öğrencilere öğrendiklerini öğretiyorlardı. Yöntem başarılı oldu, çünkü eğitimi öğretmen sıkıntısı vardı. Birkaç ay içinde, Türklerden gelen talep

doğrultusunda Beşiktaş ve Üsküdar'da Türk çocuklar için okullar kuruldu, daha sonra bu okulları ziyaret eden devlet görevlileri tarafından onaylandı.⁶ Bunun ardından Türkler Dolmabahçe'de üç okul daha açtılar, böylece toplamda 2.000 Türk çocuğu orada okumayı öğrendi. William okulun idaresinden ziyade danışmanlığını yürütüyordu, böylece çok daha geniş bir etkiye sahipti.

William, Türkçe konuşan Yunanlar ve Ermeniler için haftalık Türkçe toplantılar düzenliyordu. Toplantılarda Ermeni kiliselerin ritüellerine ve geleneklerine saldırmıyordu. William, "İnsanları kendi yüreklerine ve Kutsal Kitap'a yönlendiriyoruz," dedi.⁷ Arzusu, mevcut Ortodoks kiliselerinde sonunda saf bir kiliseyle sonuçlanacak bir reformasyon başlatmaktı. Görüşü şuydu: "Bir insanın kurulmuş olan kiliseyi terk etmesi için gerekli olan ruhsal gücü geliştirmesi çok uzun zaman alacak; kiliseden ayrılmak çok sıkıntıya neden olacak." Bu nedenle William yeni imanlıları evlerde Kutsal Kitap çalışmalarını sürdürürken, Ortodoks kilisesinin parçası olarak kalmaya devam etmeye teşvik etti.

Gittikçe daha çok peder ve saygın Ermeni gerçek imana geldi ve Ermeni kilisesi önderliği ayaklandı. 1839'da Ermeni patriği birçok Mesih'e iman edenleri hapse attı ve onları İstanbul'dan 644 km uzağa sürgüne gönderdi.⁸ Tehdit daha da büyüdü; toplamda müjdesel Hristiyan bilinen 500 profesyonel ve rahibin sorgulanacağı haberleri yayıldı. Sürgüne gönderilen imanlıların çoğaldığını duyan William, "Gece yatıyorsunuz ve kim bilir, sabah olmadan sürgüne yola çıkarılmış olabilirsiniz," dedi.⁹ Yabancı müjdeciler Ermeni milletini kendi dinlerine çevirmekle suçlandı; bu Babıali'ye (Osmanlı hükümetine) karşı işlenen bir suçtu. Tüm işaretler Protestan müjdecilerin imparatorluktan sürgün edileceğini gösteriyordu. Ancak Tanrı araya girdi. Mısır'la girilen bir savaş yetkililerin dikkatini yerel meselelerden savaşa çekti. Ermeni kilisenin önderleri bazı şahsi sıkıntılar yaşadı (yangınlar, para kaybı vs.) ve sonunda Ermeni konseyi verdiği tüm sürgün kararlarını geri çekti.

Kasım 1841'de William çevirmenlerle birlikte Kutsal Kitap'ın Ermenice Türkçesi çevirisini tamamladı. "Bu, yaşamının en büyük çalışması olarak sayılabilir; özellikle sonrasında yıllarını bunu dikkatlice gözden geçirmeye ve mükemmelleştirmeye adadı."¹⁰ Kutsal Kitap yayımlandıktan sonra birçok insan onu okudu ve inançlarında güçlendi. Bu süre zarfında Ermeni kilisesi rahipleri, iman eden Ermenilerin tapınma toplantılarına baskın düzenlemeye başladı. Fakat imanlılar güçlenmeye devam etti, hatta İstanbul'dan başka yerlere imanlılar göndermek üzere bir topluluk kurdu.

Gerilim 1843'te yeniden arttı. İstanbul dışına yolculuk eden Ermeni bir genç zulümden kaçmak için kendini Türk olarak tanıttı. İstanbul'a geri döndüğünde Hristiyan inancını yeniden uygulamaya başladı. Din değiştirmek imparatorlukta yasaktı, bu gerekçeyle bu genç mahkemeye çıkarıldı ve idam edildi. Yabancı elçiler durumun farkına vardılar. Babıali'ye din değiştirmeye verilen ölüm cezasını kaldırması için baskı kurdular. Mart 1844'te, İngiliz elçi Sör Stratford Canning'in yaptığı çalışma sayesinde, dinden dönen Hristiyanların ölümünü engellemek üzere bir bildiri yayımlandı. Sultan Canning'e, Hristiyanlığın imparatorlukta aşağılanmayacağına ve Hristiyanların dinlerinden ötürü zulüm görmeyeceğine dair bizzat güvence verdi.¹¹ Canning, bunun ancak Tanrı'nın gerçekleştirebileceği bir mucize olduğunu yazmıştır.¹²

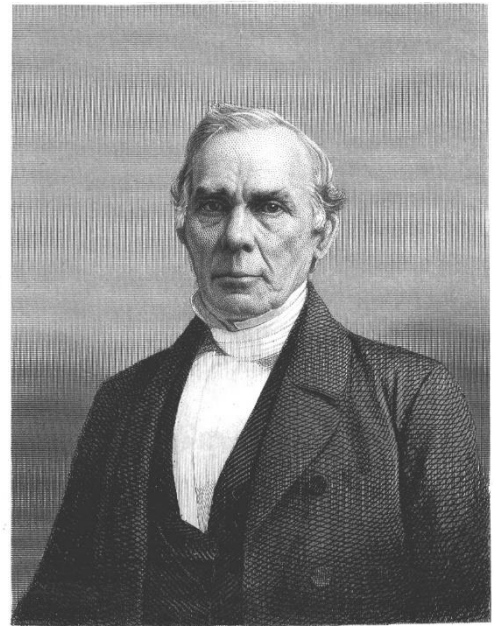
William, 20 yıl öncesinde İstanbul'da bir Protestan ibadetinin yabancı elçilikler dışında yapılabileceğine inanılmıyorken, şimdi hiçbir gücü veya etkisi olmayan Protestan hizmetkârların, "Sultan'ın şehrinde" evlerinde özel şapeller açtığını ve Müjde'yi İngilizce, Almanca, Fransızca, Grekçe, Ermenice ve Türkçe duyurduğunu yazmıştır.¹³ William, Rab'bin bu hizmeti nasıl koruduğunu yakından görmüş ve bu işe karşı çıkanları nasıl engellediğini açıklamıştır.

1846'da, Protestan hareketine itiraz sesleri yeniden yükseldi. İstanbul'da Ermeni patriği, tüm kiliselerde okunmak üzere, Müjde'ye dayalı yaşamıyla tanınan bir rahibi aforoz etmek üzere bir bildiri yayımladı. Bu, misyonerlere kulak veren tüm Hristiyanlara bir uyarıydı. Ermeni rahipler müjdecî öğretiyi reddettiler ve müjdesel Hristiyanlara karşı savaş başlattılar. Sosyal baskı uç noktalara ulaştı. Mesih'in ardından gidenler işlerinde saldırılara uğruyordu. İşe alınmıyorlar, sokaklarda taşlanıyorlar veya borçlarından ötürü suçlanıp zindana atılıyorlardı. William, Ermeni milletinden aforoz edilen yüzlerce insanın çektiği zorluklardan söz etti. Artık sivil hakları yoktu: "Birçokları evinden kovuldu. Herhangi bir mezhepten bir çatı ve bir damla su alamıyor; kendilerine yaşayacak, ölecek ve gömülecek bir yer verilmiyor; pasaporta sahip olamadıklarından ötürü dağlara veya da mağaralara bile kaçamıyorlar; çalışmaları mümkün olmadığından onlara iş veren kişiler de onlarla aynı kaderi paylaşıyor; kefil bulamadıkları için en kirli zindanlara atılıyorlar, kendilerini kefil gösteren kişiler de onlarla birlikte zindanlara atılıyor."¹⁴

William, imanlıların bu zulümlere sabır ve uysallıkla, sıkıntılara esenlik ve sevinçle karşılık verdiklerini gözlemledi. Ermeni imanlılar durumlarını Babıali'ye bildirdiler, dua ve oruç günleri belirlediler. Zulümler imanlıları bir araya getirdi. Daha önce birbirini tanımayan birçokları kardeşleriyle tanıştı. Goodell, evlerinden çıkarılan imanlılar için toplanmış bağışlarla Beyoğlu'nda iki ev kiraladı.

Ermeni kilisesinin Mesih imanlıların aforoz etmesinin sonucunda çok sayıda imanlı Ermeni milletinin verdiği hakları kaybetti. Bunun ışığında yabancı müjdeciler imanlıların Ortodoks kilisesinin dışında bir kilisede toplanmaları gerekli olduğunu gördüler. Bu imanlıların Ermeni kilisesine yeniden kabul edilme umudu hiç yoktu. 1 Temmuz 1846'da, bu Ermenilerden kırkı birleşmek üzere bir antlaşma yaparak İstanbul Birinci Müjdesel Ermeni Kilisesi'ni kurdular. O gün kurayla önderlerini seçtiler ve incelendikten sonra 30-40 kardeşin daha katılmasını beklediler. İzmit, Adapazarı ve Trabzon'da da kiliseler kuruldu. Kiliseler Protestan olarak belirlendi. Hükümetten pek itiraz görmediler. Ama toplumda yer edinmek için Protestanların ayırt edilecek şekilde bağımsızlıklarının tanınması gerekiyordu. İngiliz Lord Cowley konuyu Babıali'yle görüştü. 15 Kasım 1847'de, Baş Vezir tarafından "Osmanlı hükümetinde Protestanlığı uygulayan Hristiyanların kendilerine ait haklarla ve ayrıcalıklarla yeni bir topluluk oluşturması gerektiğini" belirten bir ferman yayınlandı.¹⁵ İngiliz diplomat Cowley Goodell'in bu fermanı elde ederken sarf ettiği çabasında "gayretini, sağduyu ve sabır" belirtti.¹⁶

Birkaç yıl sonra, dini özgürlüğü garantileyen 1856'daki Hattı Hümayun bizzat Sultan tarafından ele alındı. Bu, İmparatorluk'taki tüm vatandaşlar için dini özgürlüğün garantisi olarak görülüyor ve yabancı müjdeciler için Müslümanların da ceza almadan Hristiyan olabileceğinin güvencesi olarak yorumlanıyordu.¹⁷ İngiliz elçi Lord Stratford de Redcliffe (diğer ismi Sör Stratford Canning) dini özgürlüğe giden bu adımda arabulucu olarak son derece etkiliydi. Bu yıla kadar Türk topraklarında 30 Protestan kilisesi kurulmuştu.

William Goodell

(kaynak:

<http://www.bu.edu/missiology/missionary-biography/g-h/goodell-william-1792-1867/>)

Peki ya Türkler? Hattı Hümayun yürürlüğe girdikten sonra, yabancı müjdeciler sessizce Müslümanlara ulaşmaya başladılar. 1859'da William, "... şimdi Türkler arasında gerçekten de Kutsal Kitap Hristiyanları gibi görünen, ruhsal düşünceye sahip, Kutsal Kitap'tan başka öğretmenleri olmayan, kurtuluş konusunda bilgelik kazanmış kişiler görmeye başladık. Kaç... yüreğin bu şekilde etkilendiğini, şimdi söylemek mümkün değil. Bizlere binlerce deniyor..." diye yazmıştır.¹⁸ Yirmiden çok eski Müslüman İstanbul'da vaftiz oldu. Ancak müjdeciler daha atik ve halka açık bir müjdeci yaklaşımı sergilediklerinde halktan tepki gördüler. Temmuz 1864'te, sekiz veya daha çok Türk Protestan yakalandı, zindana atıldı. Zindana atılan bu kişiler İsa'ya imanlarını sürdürdüler ve zulüm görürlerken iyi bir tanıklıkta bulundular. Sonunda, Sultan'ın dini özgürlük kararının yürürlüğe girmesi sayesinde serbest bırakıldılar.

Osmanlı İmparatorluğu'nda 43 yıllık hizmetlerinin ardından William ile karısı yurtlarına geri dönme planları yaptılar. Uzun hizmetin meyvelerine rağmen, İstanbul'da geçirdikleri dönem kolay olmamıştı. Bayan Goodell yıllarca yataklara düşüren hastalıklarla mücadele etti, dokuz yaşındaki oğullarını tifo ateşinden kaybettiler ve çocuklarından ayrı sayısız yıllar geçirdiler. İstanbul'dan ayrılmaya hazırlanırken William, "Tanrı için verdiğim hiçbir fedakârlıktan hiçbir zaman pişman değilim. Sevgili Tanrı uğruna yapılan fedakârlık, fedakârlık değildir. Hayır, bu bir onurdur, mutluluktur, ayrıcalıktır, yüce ve kutsaldır," demiştir.¹⁹ **E**

Kullanılan diğer kaynak: David M. Stowe, "Goodell, William (1792-1867): American Missionary to the Near East", *BU School of Theology*, < <http://www.bu.edu/missiology/missionary-biography/g-h/goodell-william-1792-1867/> > (05.02.2020 tarihinde erişildi).

Sonnotlar

¹Elizabeth W, Shelton, "Faith, Freedom and Flag: The Influence of American Missionaries in Turkey on Foreign Affairs 1830-1880" < <https://repository.library.georgetown.edu/bitstream/handle/10822/553389/sheltonElizabeth.pdf> > (05.02.2020 tarihinde erişildi).

² Ermenice Türkçesi, Ermenice karakterle yazılan Osmanlı dönemi Türkçesidir. Ermenice Türkçesi Türk dilini yazıda kullanmak üzere yalnızca etnik Ermeniler tarafından değil, Ermeni olmayan Osmanlı Türk seçkinleri tarafından da tercih ediliyordu. Bkz. "The Armenian Alphabet Has Been Used to Write Turkish", *The 100 Years 100 Facts Project* < <http://100years100facts.com/facts/armenian-alphabet-used-write-turkish/> > (05.20.2020 tarihinde erişildi.)

³Prime, s. 421.

⁴A.g.e., s. 118.

⁵Shelton, s. 87.

⁶Prime, s. 144.

⁷A.g.e., s. 174.

⁸A.g.e., s. 233.

⁹A.g.e., s. 234.

¹⁰A.g.e., s. 266.

¹¹A.g.e., s. 292.

¹²A.g.e.

¹³A.g.e., s. 297.

¹⁴A.g.e., s. 312-313.

¹⁵A.g.e., s. 330.

¹⁶A.g.e., s. 331.

¹⁷A.g.e., s. 385.

¹⁸A.g.e., s. 425.

¹⁹A.g.e., s. 443.

"Uğraşımız, Tanrı'nın düşünceleri üzerine; onları gerçekten anlamak ve onları anlaşılır şekilde anlatmak için en büyük fedakârlıklarda bulunmakla yükümlüyük."

D.A. Carson

1850 İmparatorluk Protestan İmtiyazı

▣ *Bab-ı Ali*

☞ Y.M.

Daha önce, 1847'de, Protestanlarla ilgili çıkan bir ferman Protestan topluluğuna ayrı bir millet olma hakkını vermişti. Ancak ferman Sultan tarafından değil, başvezir tarafından yayımlandı; bu nedenle yürürlükten kaldırılabildi. Aşağıda 1850'de Sultan Abdülmecit tarafından verilen ferman bulunmaktadır. Fermanla, Protestanlara sivil toplum olarak örgütlenme hakkı verilmiştir.

Başkentimizde Zaptiye Müşiri Vezir Muhammed Paşa, yüce Müşir ve görkemli Danışman, Dünyanın Modeli ve Topluluk Meselelerinin Düzenleyicisi, toplumun çıkarlarını yüce sağduyuyla yöneten, İmparatorluğun yapısını bilgelikle güçlendiren ve ün ve de gönencini kuvvetlendiren, En Yücelerdeki'nden her türlü lütfa layık olsun. Tanrı onun görkemini sürdürsün.

Bu Yüce Yetki size ulaştığında, bilinsin ki,

Madem Protestan inancını benimsemiş Hristiyan tebaam, bugüne dek kendilerine mahsus ve bağımsız bir yönetimden yoksun oldukları ve ayrıldıkları eski mezheplerinin patrik ve başpiskoposları doğal olarak onların meseleleriyle ilgilenmedikleri için büyük sıkıntı ve güçlüklerle maruz kalmıştır;

Madem her sınıftan tebama uzanan İmparatorluk şefkatimle zorunlu uyum sağlaması nedeniyle, herhangi bir sınıfın sıkıntılara maruz kalması benim İmparatorluk arzuma aykırıdır;

Madem inançları icabı bu sayılanlar zaten ayrı bir cemaat oluşturmuştur, şefkatli imparatorluk iradem mümkün olabildiğince iç işlerinin yönetimini kolaylaştırmak için adımlar atılmasıdır, öyle ki esenlik, sükûnet ve güvenlik içinde yaşayabilsinler.

O halde, bunların kendi aralarından, kendilerine uygun ve kendi seçecekleri saygın ve güvenilir bir kişi Protestanların vekili unvanıyla atansın ve bu şahıs zaptiye müşirliğine bağlı olsun.

Vekilin görevi, topluluğun üyelerinin kaydı yönetiminde tutmak ve bu kayıt emniyette tutulacaktır. Vekil toplulukta gerçekleşen tüm doğum ve ölümleri kayda alınmasını sağlayacak. Pasaport, evlilik belgeleri ve topluluğun özel alım satım işleri için, Yüce Hükümete veya herhangi bir başka bölüme tüm başvurulara onay, bu Vekil'in resmi damgasıyla verilmelidir.

İrademin yerine gelmesi için, bu, İmparatorluk Yetkim ve Fermanım, özel bir şekilde bildirildi ve İmparatorluk mahkemem tarafından verildi.

Bu nedenle, siz, yukarıda ismi geçen müşir, verilen açıklamalarla uyum içinde, daha önceden gelen düzeni tamı tamına yerine getireceksiniz; ta ki şunun dışında, kelle başına verilen

verginin toplanması ve pasaport dağıtımı özel yasalara tabidir, bunlara karşı gelecek herhangi bir şey yapmayacaksınız. Evlilik belgesi veya yasama için onlardan ücret veya masraf gerekiyormuş gibi davranıp talepte bulunulmasına izin vermeyeceksiniz.

İmparatorluğun diğer tüm topluluklarında olduğu gibi, tüm iç işlerinde ve tapınma yerleri ve mezarlıklarına bağlılık meselelerinde, ihtiyaçları olan tüm yardıma ve tesise sahip olmalılar. Diğer toplulukların hiçbir şekilde dini törenlerine veya dini ilgilere müdahale etmesine izin vermeyeceksiniz; kısacası dünyevi veya dini işlere karışmayacaklar, öyle ki inançlarını güven içinde uygulayabilsinler.

Bu özel konularda ve diğerlerinde hiçbir şekilde taciz edilmelerine izin vermemeniz size emredilmektedir, ayrıca onları sükûnet ve güvende tutmak için bütün dikkatinizi ve sebatınızı da göstermeniz emredilmektedir. Ve gerekli olduğu anda, Vekilleri aracılığıyla Babıali'ye sıkıntılarını bildirmelerine izin verilmektedir.

Bu, İmparatorluk iradem, bilginize ve takdirinize ulaştığında, bu Fermanı uygun bölümde yürürlükte göreceksiniz ve yukarıda sözü geçen tebanın elinde sürdürülmesini sağlayacaksınız ve gerekliliklerinin tümüyle her daim yerine getirildiğini göreceksiniz.

Böyle bilinsin ve kutsal mührüme saygı gösterilsin.

Kutsal Muharrem ayında yazılmıştır, 1267 Hicri Takvimi (Miladi takvimde Kasım 1850)

Sultan Abdülmecit tarafından emredilmiştir. **E**

Kaynak: E. D. G. Prime, *Forty Years in the Turkish Empire or Memoirs of Rev. William Goodell, D.D.* (New York: Robert Carter & Brothers, 1876), s. 483.

“... Tanrı'nın Sözü'nü işitmek, okumak ve yaşamlarımızda uygulamaya geçirmek (“Söz'ü yerine getirmek”) bizi Tanrı'nın yaratırken amaçladığı şeye, kusursuz Tanrı insan Mesih İsa'nınki gibi karaktere ve ahlaki niteliklere sahip olgun insanlara dönüştürecektir. Bu değişim sürecine ruhsal dönüşüm diyoruz.”

Walt Russell

Playing With Fire: How the Bible Ignites Change in Your Soul (Carol Stream, Illinois: NavPress 2000).

Danışman ve Danışmanlık

(1. Bölüm)

▼ Gary Collins

☞ İbrahim Elbeyli

Bu makale, yakında elektronik kitabı olarak yayımlanacak Gary Collins'in Hristiyan Danışmanlığı: Kapsamlı Bir Kılavuz adlı kitabından bir alıntıdır. Haberci Yayıncılık'ın izniyle kullanılmıştır (habercikitaplar.com).

Danışmanın Karakter Özellikleri

Tüm danışmanlık durumlarında, yardım eden kişi şu dört soruyu cevaplamalıdır: (1) Esas problem nedir? (Bu, danışanın bahsettiği problemden farklı olabilir.) (2) Yardımcı olmaya çalışmalı mıyım? (3) Yardımcı olmak için ne yapabilirim? (4) Daha iyi yardımcı olabilecek birisi var mı?¹ Hristiyan danışmanların problemlerle ilgili bir anlayışlarının (nasıl ortaya çıkarlar ve nasıl çözülebilirler), insanların danışmanlara getirdikleri problemler hakkındaki Kutsal Kitap öğretileri hakkında bilgilerinin ve danışmanlık becerileriyle ilgili hem tecrübelerinin hem de aşinalıklarının olması önemlidir.

Danışmanın kişisel karakterinin, sunduğu yardımdan daha önemli olduğunu işaret eden dair bulgular var. Kırk yıl önce, araştırmacılar etkili danışmanların niteliklerini incelemeye başladılar. İlk çalışmalar gösterdi ki psikiyatri kliniğindeki hastalar, danışmanlarının teknikleri veya teorik görüşleri ne olursa olsun, onlardan yüksek miktarda yakınlık, empati ve içtenlik gördüklerinde, daha çok iyileşiyorlardı. Bu tavırlar gösterilmediği zaman ise danışmanları hangi yöntemleri kullanırsa kullansın, hastalar kötüleşiyordu.²

Hristiyan psikolog Les Parrott, çok sayıda araştırma çalışmasının kapsamlı bir değerlendirmesini yaptıktan sonra, danışmanların etkili olabilmeleri için bazı önemli niteliklere sahip olmaları gerektiği sonucuna vardı.³ Hiçbirimiz bu niteliklerin hepsine bütünüyle sahip değiliz ama aşağıdaki listeden yararlanarak danışmanlar, kendilerini neyin daha etkili yapabileceğinin, hayatlarında nelerin eksik olduğunun ve hangi konularda daha fazla gelişmeleri gerektiğinin farkına varabilirler.

- **Psikolojik sağlık**, danışmanın hayatında hiçbir zaman bir problem olmayacağı anlamına gelmez. Etkili danışmanların, onlara içsel güç veren bir anlam ve amaçları olmalıdır. Böylece kendi kontrollerinin ötesindeki durumlara uyum sağlayabilirler. Danışmanlar da dahil olmak üzere psikolojik sağlığı yerinde olan insanlar, başkalarını suçlamadan ya da etkisiz kurbanlar gibi davranmadan, kendileri için sorumluluk almaya istekli olmalıdırlar. Geçmişe takılıp kalmak veya devamlı geleceğin hayalinde yaşamak yerine, bu insanların şimdiki zamanla ve kendileriyle barışık olmaları gerekir.

- **İnsanlara yönelik gerçek bir ilgi**, etkili danışmanların ne yaptıklarından ziyade kim olduklarıyla ilgili bir şeydir. Başkalarına karşı gerçekten ilgili olmak, onların doğasıdır. Oynadıkları bir rol değildir. İnsanlar, onların karakterindeki bu içtenliği hissettiklerinde, onları "gerçek" kişiler olarak görürler.
- **Empati**, danışanın hissettiği şeyi onunla "beraber hissedebilmek", dünyayı onun gördüğü gibi görebilmektir. Danışmanların karakter özellikleriyle ilgili ilk araştırmaların birçoğunu yapan Robert Carkhuff, şöyle yazmıştı: "yardım isteyen kişinin dünyasını empati yoluyla anlamadan ve yaşadığı zorlukları onun gördüğü gibi görmeden, ona yardımcı olabilecek bir zemin bulamayız."⁴
- **Kişisel yakınlık**, danışmanların anlayışlı, dikkatli, hoşgörülü ve gerçekten danışanlarıyla ilgili olması, ama bunları aşırı sahiplenici ya da kontrolcü bir şekilde yapmamasıdır. Birçoğumuz böyle insanları tanırız ve onlara olumlu karşılıklar veririz. Genelde açık, rahat ve yargılamayan bir tavırları vardır. Birçoğu, bol bol gülümseyen arkadaş canlısı insanlardır.
- **Kendini bilmek**, danışmanların kendi gerçek motivasyonlarının, sınırlılıklarının, kişisel meselelerinin, güçlerinin ve zayıflıklarının farkında olmalarıdır. Kendinin farkında olan danışmanlar, hep devam eden bir içgözlem, kişisel gelişim ve değişim istekliliğine adanmışlardır. Yardımcı olmaya çalıştıkları insanlar için en iyi olanı yapmak adına, kendi sevilmeye ya da takdir edilme isteklerini bir kenara bırakabilirler.
- **Değerlerinin farkında olmak**, kişinin sarsılmazlığının temelidir. Net bir şekilde tanımlanmış değerleri olmayan iş liderleri, siyasiler ya da herhangi başka biri, en son çıkan akımlara ya da ikna edici insanlara kapılarak savrulma tehlikesindedir. Değerler, varlığımızın temelindeki inançlar ya da kanaatlerdir ve davranışımızı şekillendirirler. Ne pahasına olursa olsun başarılı olmaya, zenginliklere, kişisel özgürlüğüne ya da bencil hırslarına diğer her şeyden daha değer veren bir danışman, eğer bunların potansiyel etkilerinin farkında değilse, yaptığı danışmanlık da bu değerlerden etkilenecektir. Etkili danışmanlar kendi değerlerini düşünüp tartarlar, bu değerlere uygun yaşarlar ve kişisel değerlerinin başkalarını nasıl etkileyebileceğini bilirler. Bu danışmanlar, danışanlarının değerleri de dahil olmak üzere başka insanların değerlerine karşı dikkatlidirler.
- **Belirsizlik toleransı**, belirsizliklerle yaşayabilme yeteneğini ifade eden bir psikoloji tabirdir. Danışmaya gelen insanların semptomları ya da istekleri birçok zaman net değildir. İyi bir danışman, durumu netleştirmeye ve problemi anlamaya çalışırken, bu belirsizliği olduğu gibi kabul edebilir. Her danışan ve her problem kendine özgü olduğu için, her duruma uygulanabilecek tek bir yaklaşım yoktur. En iyi danışmanlar esneklik gösterebilir ve huzursuzluk duymadan, kontrolü eline alma ihtiyacı hissetmeden, belirsizlik içerisinde çalışabilirler. Danışmanlar sabırsız davrandıklarında ve herkese uygulanabilecek sabit bir yaklaşım aradıklarında, daha az etkili olurlar. İyi danışmanlar, tedavilerini baştan sona yönlendirecek yemek tarifleri gibi bir kitap olmadığını bilirler.

Seküler bir ders kitabından uyarlanmış bu listede, danışmanın ruhsal karakter özelliklerinden bahsedilmiyor. Ama Hristiyan danışmanlar, İsa gibi olmaya çalıştıklarında, yani sevgi, sevinç,

esenlik, sabır, şefkat, iyilik, bağlılık, yumuşak huyluluk ve özdenetim gibi ruhsal ve Tanrı vergisi nitelikleri benimsedikleri zaman, en iyi şekilde etkili olacaklarını bilirler.⁵ İki Hristiyan psikoloğun yürüttüğü detaylı bir akıl hocalığı araştırmasında, danışmanlar için çok önemli olabilecek üç ek karakter özelliği daha rapor edildi. İyi Hristiyan danışmanlar, iyi akıl hocaları gibi tutarlı (neyin doğru olduğuyla ilgili net bir tavır sahibi olmak ve tutarlı bir şekilde bu tavırla yaşamak), hem zayıflıklarını kabul edecek hem de başkalarına meydan okuyacak ya da onları güçlendirecek kadar *cesur*, ve danışmanlarına gerçekten önem verdiğinin bir ifadesi olarak *ilgili* kişiler olmalıdırlar.⁶

Hristiyan Danışmanın Farklılığı

Tıp, eğitim, vaizlik ve başka alanlarındaki uzmanlar gibi, Hristiyan danışmanlar da Hristiyan olmayanların geliştirdiği tekniklerden yararlanırlar. Danışmanlıkla ilgili konular ve yardım sunmayla ilgili anlayışlarımızın kökenleri, seküler topluluklarca yürütülen çok sayıda çalışmaya uzanır. Ancak Hristiyan danışmanlığının diğerlerinden ayıran en az dört farklılık var:

1. Özel Varsayımlar

Hiçbir danışman, varsayımlarında tamamen kişisel değerlerinden özgür ya da tarafsız değildir. Her birimiz, danışmanlık işimizi kendi inançlarımız ve bakış açılarımızla birlikte yürütürüz. Bu varsayımlar, biz farkında olsak da olmasak da, yargılarımızı ve yorumlarımızı etkilerler.

“Bu varsayımlar, biz farkında olsak da olmasak da, yargılarımızı ve yorumlarımızı etkilerler.”

Ruhsal konulara yönelik geniş çaplı ilgiye rağmen birçok seküler danışman, “kaderimizle ilgilenmeyen” bir evrende yaşadığımızı söyleyen, psikanalist Erich Fromm’un görüşüyle aynı fikirdedir. Böyle bir bakış açısı, şefkatli ve mutlak egemen bir Tanrı olduğu inancına yer bırakmaz. Duaya, “Tanrı’nın Sözü” üzerinde derin düşünmeye, Tanrı’nın bağışlamasını deneyim etmeye ya da ölümden sonraki yaşamı düşünmeye yer vermez. Fromm’un varsayımları, onun yazdıklarını etkilemiş ve danışmanlık yöntemlerini şekillendirmiştir.

Teolojik görüşleri farklılık gösterse de kendisini Hristiyan olarak tanımlayan birçok danışman, Tanrı’nın nitelikleri, insanların doğası, Kutsal Kitap’ın yetkisi, günahın gerçekliği, Tanrı’nın bağışlayıcılığı ve gelecek umuduyla ilgili inançlara sahiptir (ya da öyle olmalıdır).⁷ Örneğin Yeni Antlaşma’dan İbraniler kitabının ilk dört ayetini okuyun. Tanrı’nın her zaman insan ırkıyla konuştuğu ve hâlâ onunla iletişim kurmaya devam ettiğine, evreni Oğlu aracılığıyla yarattığına, günahları bağışladığına, *güçlü sözüyle* evreni bir arada tuttuğuna ve onunla devam *ettirdiğine* inanıyorsak, hayatlarımız ve danışmanlık hizmetimiz seküler meslektaşlarımızdan daha farklı olmaz mı?

2. Özel Hedefler

Tüm danışmanlar insanlara davranışlarını, tavırlarını, değerlerini ve/veya bakış açılarını değiştirmeleri için yardım etmeyi amaçlarlar. Sosyal beceriler ve problem çözme becerileri gibi beceriler öğretiriz, duyguları fark etme ve ifade etmeye teşvik ederiz, ihtiyaç anlarında

destek sunarız, sorumluluğu öğretiriz, anlayışlar aşılarız, kararlar verilirken rehberlik ederiz, danışanların kriz zamanlarında içsel ve çevresel kaynakları kullanmalarına yardımcı oluruz, danışanların yeterlilik duygularını ve özgüvenlerini artırmaya çalışırız.

Hristiyan danışman bunun ötesine geçer. Danışanın endişelerini ve problemlerini yok saymadan, onu hiçbir şekilde manipüle etmeden, Hristiyan bir ilgili kendisine yardım almak için gelenlerde ruhsal gelişimi de tetiklemek ister. Bazen onları günah itirafına ve ilahi bağışlanmayı deneyimlemeye teşvik edebiliriz. Danışanları kendilerini İsa Mesih'e adamaya ve hayatlarını, toplumumuza nüfuz etmiş göreceli insan standartlarına göre değil, Kutsal Kitap öğretilerine göre yaşamaya teşvik edebiliriz. Hristiyan olduğumuz için, dinini yaymanın ya da din hakkında konuşmanın yasak olduğu koşullarda çalışırken bile Hristiyan ölçütlerini, değerlerini, tutumlarını ve yaşam biçimlerini örnek gösterir ve yararız.

Bazıları bunu "dinini danışmanlığına karıştırmak" olarak görüp eleştirebilir. Ancak teolojik ve ruhsal konuları yok saydığımızda, danışmanlığımızı modern çağın insan dinine göre yapmış, kendi inançlarımızı bastırmış, hayatlarımızı kutsal ve seküler olarak iki parçaya ayırmış oluruz. Ayrıca dini danışma odasından uzak tuttuğumuzda, bazı insanlar ruhsallık ve dini bir

huzursuzluk kaynağı olarak görürken, daha çok sayıda insanın ruhsal inançlarını bir güç kaynağı ve başa çıkma yolu olarak gördüklerinin dair gittikçe artan kanıtları yok saymış oluruz.⁸ Bilimsel çalışmalar dinin "stres" ya da hastalık veya işsiz bir ebeveyn gibi stresli durumların "etkisini tamponlayarak" gençleri "sigaradan, alkolden ve uyuşturucudan" uzak tuttuğunu gösterdi. Düzenli olarak kiliseye giden yetişkinler daha uyumlu evlilikler yürütüyor ve daha iyi çocuk yetiştirme becerilerine sahipler.⁹ Bu da doğal olarak bir böyle bir ailede yetişen ergenin yeterlilik duygusuna, özdenetimine, psikolojik uyum sağlığına ve okul

"Başka bulgular, dini inançlarla ve ruhsal kaynaklarla ilgili konuşmanın, danışanların umut, anlam ve destek bularak, problemleriyle daha iyi başa çıkabilmelerine yardımcı olduğunu ortaya koyuyor."

performansına katkıda bulunuyor.¹⁰ Başka bulgular, dini inançlarla ve ruhsal kaynaklarla ilgili konuşmanın, danışanların umut, anlam ve destek bularak, problemleriyle daha iyi başa çıkabilmelerine yardımcı olduğunu ortaya koyuyor.¹¹ Hristiyan olsun ya da olmasın hiçbir iyi danışman, inançlarını danışanlarına empoze etmez. İnsanlara saygıyla yaklaşmak ve onlara kendi kararlarını verme özgürlüğü tanımak, sorumluluğumuzdur.¹² Ama danışman/yardımcı rolündeki dürüst ve içten insanlar, inançlarını bastırmazlar ve olmadıkları biri gibi davranmazlar.

3. Özel Yöntemler

Tüm danışmanlık tekniklerinin en az dört karakteristik özelliği vardır: (a) İyileşmenin mümkün olduğu inancını uyandırarak umut aşılamayı amaçlarlar, (b) danışanın hatalı inançlarını düzeltirler, (c) insanların hayatlarını daha ustaca yaşayabilmeleri için beceriler geliştirmelerine yardımcı olurlar, (d) insanların kendilerini değerli kişiler olarak kabul etmelerine yardımcı olurlar. Bu amaçları gerçekleştirebilmek için danışmanlar dinleme, ilgi gösterme, anlamaya çalışma ve bazen yönlendirilme bulunma gibi bazı temel teknikleri

devamlı olarak kullanırlar. Hristiyan ve Hristiyan olmayan danışmanlar, aynı yardım yöntemlerinin birçoğunu ortak olarak kullanırlar.

Tüm yetkin danışmanlar ahlaki olmayan tekniklerden kaçınırlar; ama Hristiyanlar aynı zamanda Kutsal Kitap öğretisiyle çelişen yöntemlerden de kaçınırlar. Örneğin insanları evlilik dışı ya da evlilik öncesi cinsel ilişkiye teşvik etmek, saldırgan dil kullanmak, danışanları Kutsal Kitap'la çelişen değerler geliştirmeye yönlendirmek ya da onların Kutsal Kitap öğretisiyle uyumsuz davranışlar geliştirmelerine önyak olmak gibi şeyler, seküler terapistlerce kullanılsalar bile Hristiyanlar tarafından kullanılmazlar.

Tamamıyla Hristiyan yöntemi olan ve belli aralıklarla Hristiyan danışmanlığında kullanılan başka teknikler de vardır. Danışmanlık seansına duayı dahil etmek, Kutsal Kitap'tan parçalar okumak, Hristiyan gerçekleriyle yumuşak bir şekilde yüzleştirmek ya da danışanları yerel bir kiliseye veya başka imanlı gruplara katılmaya teşvik etmek, örnekler arasında sayılabilir.

4. Özel Armağanlar

Özellikle başlangıçta, danışmanlar genellikle resmi akademik eğitimleriyle, gerçek bir probleme sahip birisine yardım etmenin gerçek deneyimi arasında bir boşluk fark ederler. Danışmanlıktaki zorlukları fark etmeye başladığımızda, bu işi gerçekten etkili bir şekilde yapıp yapamayacağımızı merak etmemiz doğaldır. Tecrübeli danışmanlar bile bazen kendilerini, danışmanlıklarının ne kadar etkili olduğuyla ilgili şüphelerle ve yetersizlik duygularıyla yüzleşirken bulurlar.

Bazı insanların diğerlerinden daha iyi danışmanlar oldukları, bilinen bir şeydir. Bu, önemli ve temel bir soruyu doğurur: Her Hristiyan'ın etkili bir danışman olması mümkün müdür yoksa danışmanlık Mesih'in bedeninin yalnızca belli üyelerine ayrılmış bir armağan mıdır? Kutsal Kitap'a göre tüm imanlıların başka insanlara yönelik şefkatli bir ilgilerinin olması gerekir. Ama bu, tüm imanlıların etkili danışmanlar olabilecekleri ya da olmaları gerektiği anlamına gelmez.

“Her Hristiyan'ın etkili bir danışman olması mümkün müdür yoksa danışmanlık Mesih'in bedeninin yalnızca belli üyelerine ayrılmış bir armağan mıdır?”

Kendisine özel olarak danışmanlık armağanı verilmiş bu insanlardan biri olup olmadığınızı anlamak zor değildir. En iyi tanıdığınız insanlara, başkalarıyla ilgilenmenin sizin en güçlü özelliklerinizden biri olup olmadığını sorun. Hayatınıza bir bakın ve insanlar problemleri hakkında konuşmak için kendiliğinden size geliyorlar mı diye düşünün. Başka insanlara yardım etmek, onları desteklemek, teşvik etmek, onlara meydan okumak ya da onları yönlendirmek, sizi kişisel olarak tatmin ediyor mu? Sizinle konuşmak, insanlara yardımcı oluyor mu? Eğer öyleyse, danışmanlık işi yapmanız için Tanrı sizi özellikle donatmış olabilir. Tanrı'ya bunun için teşekkür edin ve daha iyi danışmanlık yapmayı öğrenin.

Ama bunun aksine eğer danışmanlığınız etkili değil gibiyse, belki de Tanrı size başka bir konuda armağan vermiştir. Bu, başkalarına yardımcı olmayı bırakmak için bir mazeret değildir. Ama hayatınızdaki esas gayretinizi başka bir yere yönlendirmeniz ve danışmanlık sanatını, bu alanda armağanı olan kişilere bırakmanız için bir işaret olabilir.

Peki ya bir pastör, gençlik önderi ya da danışmanlık rolünde bulunan başka biriyseniz ve bu konuda özel bir armağanınız olduğunu hissetmiyorsanız? Bu, danışmanlığı bırakmanız ya da kimsenin danışmanlık işinizin bir sonucu olarak fayda görmeyeceği anlamına gelmez. Bir alanda armağanınızın olmaması, o alanda armağanı olan birinden biraz daha fazla çalışmanız gerekeceği anlamına gelir. Eğer konuşma, öğretme ya da yöneticilik gibi konular da eğer rolünüzün bir parçasıysa ama güçlü olduğunuz alanlar değilse, aynı şey geçerlidir. Olabildiğiniz kadar iyi olmak için çalışın, güçlerinize odaklanın ve daha zayıf olduğunuz alanları ilgilenmeleri için başkalarına bırakın.

Kilisenin bir parçası olan bizler elbette birbirimize ihtiyaç duyuyoruz ve danışmanlık, sağlıklı işleyen bir kilisenin bir parçası; ama sadece bir parçası. Kilisenin içinde ya da dışında insanlar danışmanlık hizmetinden faydalanıyorlar ama kilise olarak aynı zamanda müjdeleme, öğretme, sosyal faaliyetler, tapınma önderliği ve hizmetin başka yönleriyle de yardım sunuyoruz. **E**

Sonnotlar

- ¹ William R. Miller ve Kathleen A. Jackson, *Practical Psychology for Pastors*, 2. Baskı (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1994).
- ² C. R. Rogers, G. T. Genlin, D. V. Kiesler ve C. B. Truax, *The Therapeutic Relationship and Its Impact* (Madison, Wisconsin: University of Wisconsin Press, 1967).
- ³ Les Parrott III, *Counseling and Psychotherapy*, 2. Baskı (Pacific Grove, California: Brooks/Cole, 2003), s. 24-35.
- ⁴ R. R. Carkhuff, *The Art of Helping in the 21st Century* (New York: HRD Press, 2000), 173.
- ⁵ Galatyalılar 5:22-23.
- ⁶ Peter F. Wilson ve W. Brad Johnson, "Core Virtues for the Practice of Mentoring," *Journal of Psychology and Theology*, Sayı 29 (Yaz 2001), s. 121-130.
- ⁷ Hristiyan danışmanlığının dayandığı Kutsal Kitap temelleri hakkında bir değerlendirme için lütfen bkz. Gary R. Collins, *The Biblical Basis of Christian Counseling* (Colorado Springs, Colorado: NavPress, 1993).
- ⁸ Karen Kersting, "Religion and Spirituality in the Treatment Room," *Monitor on Psychology*, Sayı 34 (Aralık 2003), s. 40-42.
- ⁹ Bu paragrafta sunulan bulgular, örneğin yetişkinlerin kiliseye katıldıkları için "daha uyumlu bir evliliklerinin ve daha iyi çocuk yetiştirme becerilerinin olduğunu" ve kiliseye katılmanın onları olumlu etkilediğini ima eder. Ama bunun tersi de doğru olabilir. Belki de uyumlu evlilik ilişkileri geliştirmiş ve daha iyi çocuk yetiştirme becerilerine sahip insanlar, daha çok kiliseye gidiyorlardır. Kiliseye katılmak mı daha iyi aile ilişkilerine yönlendiriyor yoksa iyi aile ilişkileri mi insanları kiliseye yönlendiriyor? Bunlardan hangisinin sebep, hangisinin sonuç olduğunu bilmiyoruz. Ama iyi ilişkilerle kilise katılımı arasında pozitif bir ilişkinin olduğunu gösteren güçlü kanıtlar vardır.
- ¹⁰ Alıntı: Rebecca Clay, "The Secret of the 12 Steps: Researchers Explore Spirituality's Role in Substance Abuse Prevention and Treatment," *Monitor on Psychology*, Sayı 34 (Aralık 2003), s. 50-51'de geçer.
- ¹¹ Kersting, "Religion and Spirituality", s. 41-52.
- ¹² Dua, günah, Kutsal Yazılar, ruhsallık, itiraf veya bağışlama gibi konuların danışmanlığa nasıl ve ne zaman dahil edilebileceğiyle ilgili harika bir değerlendirme için bkz. Mark R. McMinn, *Psychology, Theology, and Spirituality in Christian Counseling* (Wheaton, Illinois: Tyndale, 1996).

Canların Tedavisi

Özenli Teşhis

▼ *Harold Senkbeil*

☞ Y.M.

Harold Senkbeil DOXOLOGY: The Lutheran Center for Spiritual Care'in başkanıdır. Elli yıla yakın kiliselerde, pastör eğitim kurumlarında ve Hristiyan hizmeti sunan kurumlarda hizmet etmiştir. "Doktor bedene nasıl kayırsa pastör de cana öyle kayırır." Harold Senkbeil Care of Souls: Cultivating a Pastor's Heart (Bellingham, Washington: Lexham Press, 2019) kitabında pastörlere, onlara emanet edilen yüreklere bilgelikle nasıl hizmet edeceklerini öğretir. Bu kısımda, pastöre hizmet ettiği bireylerin ihtiyaçlarını anlama becerisi edinme konusunda yön verir.

Kilise yüzyıllardır bakım ve tedavi ikilisi aracılığıyla canların diriliğini ve sağlığını gözetmektedir. Pastörler hem birlikte tapınmada bakımı, hem de ihtiyacı olana özel pastörel ilgiyle tedavi sunarlar.

Pastörler canlara hizmet etmeden önce onları dinlemeliler. Canın doktoru olan pastörler dinleme becerilerini geliştirmeli, sadece kulaklarını değil, yüreklerini de dinledikleri canın çektiği acılara açmalılar.

Bir pastör olarak, her insanın – bedensel, sosyal, duygusal ve psikolojik – birçok boyutu olsa da, ben kişinin Tanrı'yla ilişkisine özellikle dikkat ediyorum. Bu nedenle her canın ruhsal yaşamı, tek olmasa da asıl ilgilendiğim konudur. Birinin yaşamında belirtiler görüldüğünde – korku, endişe, güvensizlik, keder, sevinç veya üzüntü – her zaman canın Tanrı'yla ilişkisi hakkında bunların neleri açığa çıkardığını yorumlamak isterim. Eğer sadece sosyal, duygusal ve çevresel belirtilere dikkat edersem, bu canın teşhis ve tedavisinde yanlış yoldan giderim. Daha da kötüsü, kişiyi bir bütün olarak değil sadece duygularını tedavi etmeye odaklanırsam raydan çıkarım.

Elbette Tanrı'nın sözü, huzursuz cana sunacağınız tedavinin kaynağı olacaktır, aynı zamanda doğru teşhis için de esastır. Dinlerken, söyleneni (ve gözlemlediğinizi) Tanrı'nın sözüyle süzersiniz. Pastörün ilgilenmesi, sadece duygusal veya ilişkiyel bir iletişim değildir. Nihai olarak ruhsal bir değiş tokuştur. Tüm aklımı ve duyularımı yoğun olarak dinlediğim kişiye yöneltirken, aynı anda sessizce Kutsal Ruh'un yardımı ve yönlendirişi için yakarırım. Net olarak, bu kişinin yüreğinde ağır olan gerçeği dile getirsin, benim de Tanrı'nın söz aracılığıyla vermeyi amaçladığı yardımı ve şifayı nasıl en iyi şekilde sunabilirim diye dua ederim... Canların çobanı olan bizlerin yaptığı işin özü her daim ruhsaldır. Tanımı gereği, işimiz Kutsal Ruh'la ilgilidir. ☞

Kaynak: Harold L. Senkbeil, *The Care of Souls: Cultivating a Pastor's Heart* (Bellingham, Washington: Lexham Press, 2019), 3. bölüm, s. 65-72.